

VIATA LOZOVEI

APRILIE 2016

Ziar editat
de Școala de
Studii Avansate
în Jurnalism

www.scoaladejurnalism.md

Dogarul care își face meseria cu dăruire

Dogăritul este o meserie veche practică în mare parte de bărbați. În Moldova această îndeletnicire aproape că nu se mai practică. Grigore Șișchin este butnar de mic copil și la cei 65 de ani săi nu are de gând să renunțe. „Dacă așa mi-i dat, s-a deprins și organismul și sufletul cu dogăritul, uneori mă gândesc să las, dar nu pot, cred că numai dacă, doamne ferește, oi cădea de boală am să mă lepăd de făcut poloboace”, spune Grigore Șișchin, unul dintre puținii dogari care a rămas în localitate. Un bărbat înalt, cu părul cărunt, muncitor și plin de voie bună, așa l-am cunoscut pe Grigore Șișchin.

Continuare în pag. 5

Deseori, soția Eugenia îl ajută la meșteritul poloboacelor. Foto: Veronica Tabureanu

Foto: provincial.md

Invitație la „Hora satului”

Casa de Cultură invită sătenii la activitățile organizate cu ocazia sărbătorii Învierii Domnului. Astfel, la 2 mai va fi organizată o horă a satului, unde sunt așteptați locuitorii și oaspeții comunei.

„Am avut acest obicei din cele mai vechi timpuri, însă s-a cam uitat de el. Acum încercăm să reinnoim tradiția prin organizarea acestei hore, unde oamenii vor avea ocazia să se felicite cu ocazia sărbătorii și să petreacă la fel cum o făceau străbunii noștri”, a menționat Constantin Chilian, directorul Casei de Cultură din Lozova.

Locul pentru desfășurarea evenimentului încă nu a fost ales. Urmează să se ia în considerație condițiile meteo pentru cea

zi și apoi sătenii vor fi anunțați unde se va desfășura hora.

La eveniment vor evolua lăutarii satului, soliști care vor avea în repertoriu cântece pentru toate vârstele. Pentru ca și tinerii să se distreze va fi pregătită muzică modernă. Evenimentul va începe la orele 17.

În aceeași zi, corul satului „Doina Codrului” va participa în cadrul unui festival concurs „Hristos a Înviat”. Evenimentul se va desfășura în localitatea Sireți, raionul Strășeni. Doritorii de a susține corul sunt așteptați la Casa de Cultură din satul Sireți, cu începere de la ora 11. Corul satului, care are 108 ani de la fondare, va concerta cu un program de muzică sacră.

Lia CIUTAC

În căutarea spiritului lozovean

Săptămâna trecută, studenții Școlii de Studii Avansate în Jurnalism au vizitat comuna Lozova, raionul Strășeni. Tinerii jurnaliști au descoperit poveștile oamenilor, le-au aflat îndeletnicirile, obiceiurile și tradițiile, dar și problemele cu care se confruntă sătenii.

În centrul Moldovei, în regiunea Codrilor, printre copacii înfloriți, am găsit satul „păzit” de cinci dealuri îmbrăcate în vii, păduri și plantații: Dealul Holmului, Dealul Săracului, Dealul Viei, Dealul Morilor, Dealul Ursului. Deși tot mai mult se vorbește că satul moldovenesc dispare, împreună cu tradițiile strămoșești, orele petrecute și kilometrii parcurși pe jos prin sat ne-au demonstrat contrariul. Păstrarea stilului tradițional al locuințelor, a

Natalia GHEȚU
Redactor-șef

editorial

meșteșugăritului, a rețetelor culinare și portului popular, a obiceiurilor de sărbători, a muzicii tradiționale sunt valori care persistă și cu care se mândresc lozovenii.

Este adevărat, criza și problemele nu au ocolit nici acest colțisor de pământ. Și din Lozova au plecat peste hotare mulți oameni, însă mult mai mulți au rămas: bătrâni înțelepți, familii tinere, copii care se joacă

pe ulițe, antreprenori optimiști că lucrurile în localitatea lor și în țară se pot schimba în bine.

14 Aprilie, 2016. A fost o zi obișnuită de primăvară. Dar neobișnuită pentru noi, trespereze tineri jurnaliști, care am încercat să adunăm crâmpeli și istorii de viață a locuitorilor din Lozova. Viitorii jurnaliști au văzut și au simțit pulsul vieții de la țară, cutreierând satul pe jos.

Probabil nu am reușit în paginile acestui ziar să vă povestim despre multe subiecte interesante și oamenilor deosebiți ai satului. Dar, cu siguranță vom reveni și vom scrie despre satul din brațele Codrilor, pentru că frumusețea naturii și a oamenilor gospodari și mărinimoși din Lozova au lăsat urme adânci în inima fiecăruia dintre noi.

Gunoștea autorizată și cea improvizată

Deși există o gunoște autorizată, mulți săteni aruncă gunoii unde se nimerește.

mediu

pag. 3

Simbolul genezei lumii pe porțile gospodarilor

Secretul simbolurilor de pe porțile lozovenilor.

tradiții

pag. 6

Pădurari în a șaptea generație

„Am avut două gospodării: una acasă, alta în pădure” își amintește Zinovia Lozoveanu.

destine

pag. 9

Printre amintiri, cu Olga Ciolacu

„Sunt mândră de satul meu, de calitățile oamenilor de aici și de natura extraordinară”

portrete

pag. 11

Inovații la primărie: ședințe transmise online și „mini-referendum” prin SMS

În scurt timp locuitorii comunei vor putea urmări ședințele consiliului local pe Internet și vor putea participa la luarea deciziilor prin mesaje SMS. Primăria localității planifică să lanseze până la sfârșitul anului un canal TV pe rețeaua de socializare YouTube, unde vor difuza ședințele consiliului și a comisiilor de lucru, precum și rapoartele sau mesajele primarului. Totodată, administrația publică locală va achiziționa un sistem informatic prin care va putea comunica prin mesaje SMS cu locuitorii comunei.

Inițiativa face parte dintr-un program național finanțat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD). În cadrul programului, 25 de primării sunt ghidate cum să funcționeze într-un mod transparent și cum să implice băștinașii emigrați în dezvoltarea localității.

„Comuna Lozova este afectată de migrație. Aproximativ 15% din localnici sunt plecați la muncă peste hotare sau fac naveta la Chișinău. Primăria trebuie să cunoască ce necesități au oamenii din sat, dar nu trebuie să uite nici de cei care au plecat să trăiască sau să locuiască în altă parte. Acești oameni pot fi implicați în dezvoltarea economică a localității. Tehnologiile noi sunt o soluție ieftină prin care putem să comunicăm și cu emigrații

Primăria satului Lozova. Foto: Elena Furdui

și cu cei care au rămas pe loc”, a spus Ghenadie Ivașenco, coordonatorul programului, PNUD.

Astfel, până la sfârșitul lunii mai 2016, primăria planifică să creeze un canal TV pe rețeaua de socializare YouTube și să înființeze o asociație a băștinașilor. Autoritățile intenționează să implice asociația băștinașilor în soluționarea unor probleme ale lozovenilor rămași acasă și în dezvoltarea economică a localității.

„Acest sistem online ne va permite să facem activitatea primăriei mai transparentă. Și cei care au plecat și cei care au rămas pe loc vor fi la curent cu ce se discută și ce decizii se iau în localitate. Așa vor putea fi implicați mai ușor în proiectele comune”, explică Lilian Botnaru, primarul.

Cheltuielile pentru procurarea și instalarea tehnicii vor fi acoperite în cadrul programului de către PNUD, spune Ghenadie Ivașenco. Potrivit lui, în sala de ședințe a primăriei, urmează să fie instalată o cameră video și un microfon. Fiind conectate la

un computer din primărie vor putea transmite în regim online ședințele ce au loc în sală, iar cei care nu vor putea urmări în direct discuțiile, vor putea reveni în înregistrarea păstrată în arhivă.

„La o astfel de sală, ca aici, este nevoie de un singur microfon și o cameră de filmat. Cheltuielile se ridică la aproximativ o mie de euro. Iar așa cum în fiecare primărie avem un responsabil IT, și la Lozova vom instrui specialistul cum să mențină sistemul. Deci, va exista un responsabil local care va supraveghea și asigura transmiterea ședințelor online”, a adăugat Ivașenco.

Oamenii din comună spun că decizia de a transmite ședințele pe internet are doar beneficii pentru locuitorii satului. Vasile, un agent economic din localitate, spune că vrea să știe cum se iau deciziile de către administrație și cine le susține. „Anul acesta au mărit taxele locale cu aproape 100%. Cum e posibil așa ceva? De ce s-au condus când au luat hotărârea asta?”, se întreabă bărbatul.

Maria Dosca este de părere

că deschiderea administrației către săteni este o dovadă de activitate corectă și transparentă. „Ei trebuie să spună la toți ce fac. Altfel seamănă că ascund ceva”, a adăugat femeia.

În cadrul programului, autoritățile vor procura și un sistem informatic prin care vor putea expedia și primi mesaje SMS către și de la lozoveni. „Primăria va crea o bază de date cu numerele de telefon ale locuitorilor. Sistemul va permite atât transmiterea, cât și recepționarea mesajelor. Primarul va informa localnicii și va face „mini-referendumul” prin SMS. Un exemplu foarte simplu ar fi că sătenii vor primi un mesaj cu textul: „Primăria vrea să colecteze gunoiul din sat. Când e mai comod, marți sau joi?”. Sătenii vor putea trimite înapoi un SMS cu varianta fiecăruia, iar programul va sistematiza răspunsurile. Mai mult, vom putea urmări rezultatele pe grupuri de vârste sau mahala. Având aceste instrumente, administrația publică locală poate să-și planifice activitatea în mod eficient și să implice sătenii în luarea deciziilor”, a explicat coordonatorul programului.

Potrivit managerului programului, Ghenadie Ivașenco, lozovenii ar putea participa la primul „mini-referendum” prin SMS în luna septembrie a acestui an.

Datele ultimului recensământ arată că în comuna Lozova, ce include satele Lozova și Stejăreni, locuiesc 6567 de persoane.

Irina GUȘAN

Am întrebat locuitorii satului de ce este important ca sătenii să cunoască ce decizii se iau la primărie și de unde se informează ei la ora actuală despre activitatea aleșilor locali.

MARIA GROSU: Eu lucrez la Chișinău și nu cunosc în detalii ce se întâmplă în sat. Aud de la părinți, vecini sau când mă duc la școală unde învață fata. Dacă vor să transmită ședințele pe internet, asta ne va ajuta să știm ce decizii se iau. Dacă oamenilor nu le va plăcea sau nu vor fi de acord cu ceva, vor reacționa.

RUSLAN PLATON: Eu stau mai mult peste hotare. Nu pot să spun multe despre ce se petrece în sat. Eu când mă duc la primărie mai aflu. Fiecare trebuie să știe ce hotărăște primarul. În general, susțin orice schimbare și e spre binele satului că primăria ne va informa.

NADEJDA DOSCA: Eu aflu de pe internet despre deciziile care se iau. Primăria are o pagină și acolo scrie despre toate lucrările care se petrec și evenimentele la care putem lua parte. Cred că nu poți fi sătean bun stând acasă și nefăcând nimic. Noi, oamenii din sat, la alegeri suntem cei mai buni pentru ei, dar după alegeri suntem uitați, ca peste tot. Se iau decizii fără ca oamenii să fie consultați. Dacă lumea va fi informată se va da cu părerea, așa cum a făcut-o la vot.

Primăria, datoare cu 1 milion 305 mii de lei

Primarul satului, Lilian Botnaru spune că stația de epurare este o bombă ecologică. Foto: Veronica Tabureanu

În anul 2010, satul Lozova a beneficiat de un grant din Fondul Ecologic Național de Stat, pentru construcția unei stații de epurare. Din cauza abaterilor în timpul construcției, stația nu funcționează cum ar trebui, iar apa menajeră prelucrată este încă toxică.

„Stația de epurare a fost construită pentru grădiniță, liceu, spital și primărie. Însă, din cauza abaterilor în timpul construcțiilor a devenit practic o bombă ecologică, iar apele menajere nu sunt filtrate bine, fiind încă toxice”, a menționat primarul satului, Lilian Botnaru.

Din motiv că lucrările nu au fost finalizate în termenul stabilit, în 2015, Ministerul Mediului a acționat în judecată primăria Lozova. Astfel, primăria trebuie să ramburseze ministerului 1 milion 305 mii de lei.

„Când am devenit primar am participat la procesul

de judecată cu ministerul, până atunci nu înțelegeam gravitatea problemei. În prima instanță ministerul a câștigat, iar primăria trebuie să întoarcă banii. Însă noi nu avem acești bani și încercăm să negociem”, a spus Lilian Botnaru.

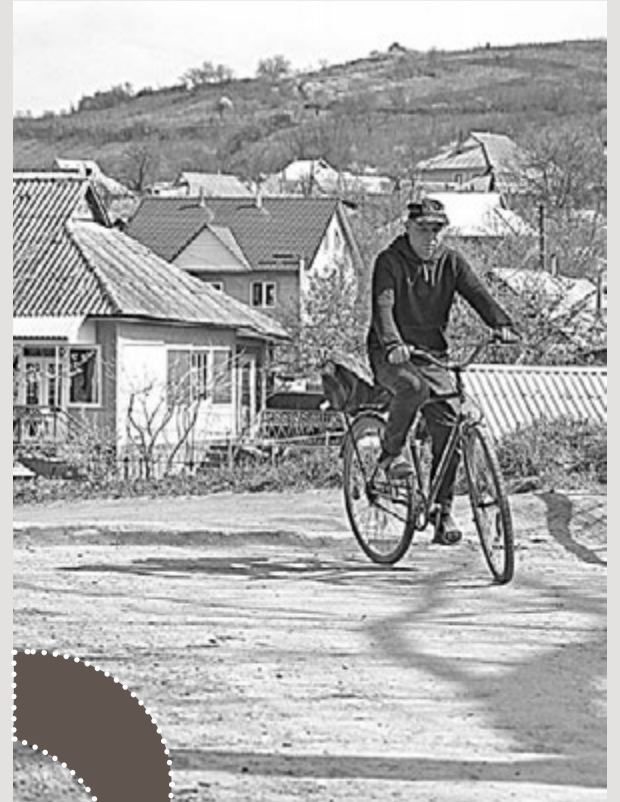
Actualul primar consideră că o parte din vină o poartă și fosta primară a satului, Maria Ursachi, deoarece atunci au început lucrările. Botnaru precizează că dacă lucrările ar fi fost supravegheate nu s-ar fi ajuns la situația dată.

Contactată de Școala de Studii Avansate în Jurnalism, Maria Ursachi a declarat că nu vrea să comenteze situația. „Spuneți-i primarului să-și suflece mâinile și să pună mâna pe dosar și să vă explice”, a spus femeia.

Lucrările au fost realizate de firma Pancons-com SRL, care a dobândit dreptul de efectuare a lucrărilor printr-o licitație. Pan-telemon Calancea, directorul firmei, nu a fost de găsit pentru a comenta situația.

Veronica TABUREANU

LOZOVA ÎN IMAGINI

Un locuitor al satului surprins în timp ce traversa podul peste râul Bucovăț. Bicicleta este un transport des întâlnit în localitate, pe lângă căruțele trase de cai.

Foto: Lia Ciutac

Gunoiştea autorizată și cea improvizată

Cu toate că există o gunoişte autorizată, deseori în sat poți vedea deșeuri aruncate pe marginea drumurilor. Primarul susține că toți sătenii ar trebui să se implice în rezolvarea acestei probleme, chiar dacă rezultatele se lasă așteptate. În același timp, el mai afirmă că școala trebuie să învețe copiii despre educația ecologică și că de acolo copiii își formează o imagine despre mediu.

Pe Elena Lozovan, locuitoarea a satului, am întâlnit-o lângă casa părintească. Femeia împreună cu doi bărbați făcea ordine în fața porții și repara un gard. Elena susține că deja de doi ani casa este pustie, dar de fiecare dată când vine să facă ordine rămâne indignată căci găsește gunoi aruncat în ogradă.

„Eu vin o dată sau de două ori pe săptămână, ca să mențin curățenia. Nu pot să las casa în voia sorții. Am găsit și scutece de copii, și pungi cu găini, și rațe moarte aruncate peste gard. Și chiar ți-i ciudă! Mai vrei să plantezi o legumă și nu-i chip!”, spune ea. Femeia a mai adăugat că totul depinde de educația primită în familie și că unii de fapt nici nu înțeleg ce-i asta.

Pe Anatolie Gavrilă, unul dintre bărbații care o ajuta pe femeie, l-am găsit cu o mătură în mână muncind cu mult spor. El spune că unii lozoveni nu numai că nu se rușinează să arunce gunoiul peste gard sau în drum, ci îl împrăstie oriunde ar fi.

„Sunt de aceștia care încarcă căruțele cu gunoi și îi poți vedea cum aruncă gunoiul pe toate dealurile. Aceștia trebuie nu numai amendați, dar și închiși!” afirmă el.

Amenzi de peste o mie de lei

Lilian Botnaru, primarul, menționează că, de fapt, există o gunoişte de vreo șase-șapte ani. Dar cu toate acestea, oamenii nu mai ajung cu deșeurile la gunoiştea autorizată, ci le aruncă pe marginea drumului, acolo unde le convine. Cu scopul de a convinge sătenii, primarul a mai plantat și câțiva copaci pe marginea gunoîștii, pentru ca oamenii să arunce exact la gunoi și nu în apropierea acesteia. „Sper că își vor da seama și nu vor arunca gunoiul chiar printre copaci”, spune el.

Potrivit primarului, a fost o tentativă de a aduce un tractor care să transporte gunoiul. Din păcate, încercarea nu a reușit, deoarece încă nu sunt doritori de a lucra la o întreprindere nouă în sat, cu un

Cele mai periculoase deșeuri aruncate sunt cele din plastic și metal. Foto: Veronica Tabureanu

salariu mic. Mai nou, el susține că peste două săptămâni, poliștului de sector va amenda fiecare persoană care a fost atenționată de două ori ca să înlăture gunoiul. Amenziile vor fi peste o mie de lei și vor fi aplicate de Comisia Administrativă.

Primarul a mai menționat că școala e cea care are o parte de răspundere pentru educația ecologică a copiilor.

Potrivit lui, școala ar trebui să educe copiii și să îi informeze despre riscurile ce pot apărea în urma poluării naturii.

„Atât timp cât copiii noștri vor vedea mizerie și gunoi în jur, noi nu mai educăm în ei cultură”, afirmă el.

La câțiva pași de Monumentul ridicat în memoria deportaților se află casa Elenei Mălai. Cu zâmbetul pe buze și poarta deschisă, femeia parcă aștepta oaspeți.

Fostă profesoară, iar în prezent pensionară, Elena spune că nu este băștinașă. Dar de când locuiește în sat, problema gunoiului a existat și nici acum nu-i o noutate. „Țin minte cu câțiva ani în urmă am făcut observație la

niște elevi să nu arunce gunoi. Și peste noapte mi-au aruncat cu nuci în fereastră. De atunci nu prea m-am implicat”, spune ea. Elena susține că fiecare are educația lui și n-ai ce face.

Școala - un loc de educație ecologică

Nadejda Mămăligă, profesoară de geografie de la Liceul Teoretic „Mitropolit Nestor Vornicescu”, afirmă că din anul acesta este introdus un curs obligatoriu de Educație ecologică de către Ministerul Educației. Începând din clasa a cincea

până într-a douăsprezecea se predă câte o oră săptămânal.

„La lecții copiii se expun foarte frumos, dar ne pare rău că rezultatele nu se văd. Noi pe malul râului din sat sădim pomi în fiecare an. Peste câteva zile, vârfurile sunt rupte. Educația se începe din familie, dar părinții puțin se implică și lasă copiii pe seama școlii”, spune ea.

Copiii ajută la strâns gunoiul atât primăvara, cât și toamna. La fel, au loc acțiuni de salubritate înainte de sărbătorile de Paști, Ziua Satului sau festivalul național Bostaniada.

Nadejda Mămăligă mai spune că a vorbit și cu părinții pe tema ecologică.

„Cu vreo șase-șapte ani în urmă a fost organizat un seminar. Din păcate, un seminar repetat nu s-a mai organizat. Ar fi bine din nou să-l facem”, menționează ea.

Ca soluții, profesoara susține că e nevoie de implicarea autorităților, și anume de aplicarea unor amenzi. O asemenea metodă ar face ca oamenii să fie mai responsabili și să înțeleagă că în urma aruncării gunoiului se poluează mediul și poate fi afectată sănătatea oamenilor. Colectarea deșeurilor în tomberoane și sortarea lor, va duce la îmbunătățirea situației.

Elena FURDUI

LOZOVA ÎN IMAGINI

Una din problemele localității este migrația. Oamenii pleacă peste hotare pentru un trai mai bun, unii se întorc, alții nu.

Foto: Liliana Croitor

Lozovenii vor râulețe curate

Sătenii și autoritățile publice locale au decis să pună capăt poluării apelor. Localitatea este străbătută de mai multe pâraie mici, care deșeurile în râul Bucovăț. Râulețele curg printre case, iar unii locuitori profită de acest lucru și aruncă deșeurile în apă.

La începutul lunii aprilie a fost inițiată o campanie de salubritate a râulețelor. La eveniment au participat localnicii satului, reprezentanții de la primărie și câțiva elevi. Acțiunea de salubritate s-a desfășurat pe câteva porțiuni ale râurilor, în special, lângă grădiniță și liceu. În afară de asta, în zona pâraielor au fost plantați în jur de 200 de copaci. Lilian Botnaru, primarul satului, spune că participarea localnicilor este foarte importantă, deoarece primăria nu dispune de multe forțe de muncă, iar din acest motiv lucrul decurge mai greu. „Curățenia este foarte impor-

Oamenii s-au mobilizat și construiesc un pod nou. Foto: Veronica Tabureanu

tantă, mai ales lângă grădiniță. Copiii nu trebuie să vadă deșeurile aruncate, noi trebuie să-i educăm și să le arătăm un bun exemplu. Educația trebuie să vină încă din grădiniță”, a menționat primarul.

În afară de campania de salubritate organizată de primărie, o parte din localnici s-au mobilizat și au curățat și

alte porțiuni insalubre ale râurilor. Oamenii spun că până acum sătenii aruncau noaptea saci plini cu scutece, deșeuri menajere și animale moarte direct în apă.

„Noi ne-am înțeles cu vecinii să nu mai aruncăm deșeuri în râulețe. Să sperăm că toți vor respecta acest lucru. Noi nu dorim ca copiii

noștri să vadă această mizerie”, a menționat un locuitor din Lozova.

Lilian Botnaru a declarat că în curând în Lozova va fi desfășurată o razie, iar cei care încă aruncă deșeuri în albia râurilor vor fi amendați cu cel puțin 1000 de lei.

Veronica TABUREANU

Бизнесмен и консультант для сельхозпроизводителей села

В каждом населенном пункте есть люди, без которых невозможно себе представить жизнь села. Обычно – это врачи, педагоги, полицейские. Однако в селе Лозово, где люди активно занимаются разведением сельского хозяйства, важной персоной для села, является Виктор Горя, владелец единственного аграрного магазина. В чем заключается важность его фигуры для села? Дело в том, что помимо продаж в магазине Виктор Горя консультирует жителей села по различным вопросам, связанным с сельскохозяйственной отраслью.

Уже более 20 лет как наш герой занимается бизнесом, связанным с продажей минеральных удобрений и препаратов по защите растений.

Все начиналось с учебы в Каменском сельскохозяйственном техникуме, который был окончен в 1986 году. Затем, в 1992 году предприниматель получил высшее образование в Кишиневском сельскохозяйственном университете на плодородном факультете. В 1996 году Виктор Горя решил заняться бизнесом. Аграрный магазин в Лозово открыл сравнительно недавно, около двух

Продукцию для своего магазина Виктор Горя покупает напрямую у производителей, минуя посредников. Фото: Петру Гарчу

лет назад. До этого занимал пост директора и заместителя директора в АО «Фертилетате». Предприятие располагается в Страшенах. В биографии предпринимателя также был период в четыре года, когда он занимался разведением перепелок.

Родители Гори не из сельскохозяйственной отрасли, любовь к земле, по

словам предпринимателя от дедушки, который работал в этой сфере.

Несмотря на низкий уровень продаж, связанный, прежде всего тем, что в основном покупатели пенсионеры, Виктор Горя не жалеет о том, что решил остаться в родном селе.

«Так сложились обстоятельства, что решил

открыть в селе бизнес. Да есть проблемы, связанные с отсутствием покупателей, ведь в основном ко мне приходят люди пожилого возраста. У них маленькие пенсии и им приходится последние деньги отдать, для того, чтобы купить семена или удобрения», - делится защитник сельскохозяйственных культур.

Одной из особенностей торговли в селе является продажа товара в долг. Виктор Горя не видит в этом проблем, отмечая, что люди в селе совестливые, и как только получают зарплату или пенсию возвращают долг.

За последний год экономика Молдовы существенно пострадала, одной из причин является девальвация лея, что привело к росту цен на различные товары, в том числе и сельскохозяйственного назначения. Так, по словам Гори, цены на препараты по защите сельскохозяйственных культур, повысились еще в прошлом году, и ничего поделать с этим нельзя. В основном клиентами магазина являются физические лица, которые имеют не большие огороды дома и выращивают овощи и фрукты. Несмотря на то, что аграрный магазин лишь два года как действует в селе, жители Лозово хорошо знают Виктора Горию. Так помимо основной работы в магазине, предприниматель постоянно выезжает в хозяйства для осмотра состояния культур на наличие вредителей и болезней.

В ходе нашего общения в магазин постоянно приходили люди, не только для покупок, но и для того, чтобы спросить совет. «Часто обращаются за советами?», - с любопытством спрашиваю

я. «Чаще чем покупают», - с улыбкой отвечает Горя.

«В селе каждый имеет огород, что-то сеет, поэтому спрашивают, чем опрыскивать, как ухаживать. Многие из Италии привозят препараты. Они приносят его мне, и я смотрю по активному веществу, что это за препарат и даю информацию», - отмечает Горя.

Свой товар владелец магазина выбирает и заказывает сам, в зависимости от потребностей покупателей. Заказывает у производителей, без посредников. «Недавно привез семена гибрида огурца, потому что есть люди, которые имеют теплицы и занимаются выращиванием огурца – это их бизнес», - делится Горя. Помимо семян для различных культур, магазин предлагает также и различные виды гербицидов (от сорняков), фунгицидов (от болезней).

У Виктора Гори плотный график. Даже во время перерыва на обед, ему приходится выезжать на многолетние насаждения для того, чтобы проанализировать на наличие болезней и вредителей.

Тем не менее, в глазах у предпринимателя виден огонь и энтузиазм, с которым он все выполняет. Ведь, это большое счастье найти свое занятие, и любить свою работу.

Петру ГАРЧУ

Gemenii inventatori care duc faima satului

Un hobby – așa își descriu talentul ingineresc frații gemeni Ion și Gheorghe Pauliuc în vârstă de 24 de ani. Ei au reușit să asambleze o motocicletă cu mâinile lor și fără a avea studii de specialitate.

Investiția i-a costat aproximativ 3000 de euro, însă a meritat. Frații Pauliuc au devenit celebri nu doar în satul lor natal, ci în toată țara. Au participat la un șir de expoziții atât naționale, cât și internaționale.

Părinții lui Ion și Gheorghe sunt oameni meseriași. Dumitru Pauliuc, tatăl tinerilor ingineri, este sobar, iar mama se ocupă cu țesutul. Dumitru Pauliuc spune că acest talent copiii săi l-au moștenit de la dânsul, căci și lui îi plăcea de mic ingineria. Patru ani în urmă, frații Ion și Gheorghe au reușit în numai opt luni să asambleze propria lor motocicletă cu trei roți.

Rezultatele invenției lor nu au întârziat să apară. Participarea la mai multe expoziții naționale și internaționale i-a clasat pe

frații Pauliuc pe locuri de top. Aceștia s-au ales cu diplome și medalii. Printre merite se numără o diplomă pentru locul doi „Cel mai bun elev inovator” la concursul republican din Moldova, ediția a 5-a în anul 2012, o diplomă și medalie de aur în cadrul salonului internațional de invenții PRO INVENT din Cluj-Napoca în anul 2013 și multe altele. Din păcate nu totul a mers atât de bine.

Ion și Gheorghe Pauliuc premiați cu medalia de aur și diplomă de excelență în cadrul Salonului internațional de invenții PROINVEST Cluj-Napoca, din Chișinău, anul 2013 (fotografie din arhiva personală)

Gemenii nu au putut să obțină brevetul pentru motocicletă. Nu au reușit să obțină nici actele necesare pentru a putea utiliza mijlocul de transport pe drumurile publice sau să-l poată vinde. Inițial ei s-au gândit la o afacere. S-au gândit să asambleze motocicletă și s-o vândă, apoi să reinvestească banii în construcția alteia. Cumpărători erau, însă nu și actele necesare. Ion

spune că se simte neapreciat în Republica Moldova: „Tata mi-a spus să nu mă apuc de invenții, fiindcă la noi nu se prețuiește. Iată că am ajuns la cuvintele lui”, povestește tânărul. Au umblat mult timp pe drumuri în speranța că le va fi permisă înmatricularea motocicletei, dar eforturile lor s-au soldat cu refuz din partea autorităților responsabile. Fie pe motivul că asemenea vehicul nu este prevăzut de legislația în vigoare sau că nu au studii în domeniul, după cum spun frații Pauliuc. La moment, prima și unica motocicletă este dezasamblată, deoarece ei își doresc să ia măsurile necesare pentru a putea crea o motocicletă analogică primei. Băieții au promis că îndată după sărbătorile de Paști vor asambla cea de-a doua motocicletă. Ei vor să obțină două motociclete gemene, ce se vor deosebi doar prin culori, una verde și alta de culoare roșie.

Iurii BOTNARENCO

LOZOVA ÎN IMAGINI

Весенний пейзаж, центральной улицы села.

Фото: Петру ГАРЧУ

Dogarul care își face meseria cu dăruire

Urmare din pag. 1

L-am surprins în curte, în timp ce „cocea” un butoi. Dogarul încălzea lemnul, punând butoiul deasupra unui foc. Apoi, îl umezea în interior cu apă, înmuind astfel lemnul prin expunerea la aburi. Este un lucru greu și foarte solicitant, însă nici la cei 65 de ani meșterul nu renunță să facă ceea ce știe mai bine, poloboace.

Profesie moștenită din strămoși

Grigore povestește că de când era copil, tatăl său înainte să plece dimineața la muncă, îi lăsa câteva doage ca să le geluiească. Așa a început meșterul să facă primele sale butoaie. Dibăcia li s-a moștenit din tată în fiu, iar dragostea față de dogărit s-a transmis din generație în generație. Butnarul spune că străbunelul său a venit în Lozova prin anul 1890.

„Tradiția de a face poloboace este moștenită încă de la străbunelul meu. El a venit din Rusia. La început a lucrat pădurar, iar cu timpul s-a învățat să facă poloboace. Apoi și copiii lui s-au învățat și așa s-a transmis acest meșteșug mai departe”, a spus dogarul.

De la bunicii săi au învățat și alți săteni să facă butoaie.

Au fost timpuri când în Lozova erau peste 300 de dogari. Butnarii din sat adunau poloboace, iar mai apoi le încărcau într-o mașină și mergeau să le vândă prin toată țara.

„Dacă ai dorință și îți place să muncești, atunci îți reușește”

Dogarul spune că deși este la o vârstă înaintată și nu mai are puterea de odinioară, oricum are dorință și continuă să făurească butoaie. Și acum își amintește cu dor de timpurile când într-o săptămână meșterea patru poloboace, iar într-o lună până la douăzeci. Chiar dacă acum anii au devenit o povară, oricum nu renunță la dogărit. Acesta a menționat că în meseria pe care o practică este nevoie atât de talent, cât și de dorință. Dar, ceea ce-l deosebește de alți butnari este calitatea poloboacelor.

„Dacă butoiul nu este încălzit bine, atunci poate să iasă strămb sau să pocnească doagele, dar eu mă strădui să-l prelucrez bine, ca mai apoi și omul să aibă folos, și eu să fiu mulțumit de rezultat”, a spus Grigore.

Cumpărătorii sunt foarte impresionați de munca dogarului. „El este meșter vestit la noi în sat. Așa om ca Grigore în Lozova nu găsiți. Tot el mi-o făcut vreo patru butoaie

Grigoriu Șişchin stropesc butoiul cu apă pentru ca lemnul să se înmoaie, astfel doagele nu vor crăpa. Foto: Veronica Tabureanu

și lucrează foarte calitativ”, a menționat Vasile Grosu, locuitor al satului Lozova.

Cu cât polobocul este mai mic, cu atât e mai scump

„Dacă polobocul este mare, pentru fiecare litru se va achita trei lei, iar dacă este mai mic, uneori poate

să coste zece lei de litru. Este mai costisitor, deoarece pentru a face un poloboc mic se cheltuie mai mult timp”, zice meșteșugarul.

Grigore Șişchin are acasă două poloboace a câte 500 de litri pe care le-a făcut cu 40 de ani în urmă. El spune că un butoi poate să fie păstrat de la patruzeci până la

o sută de ani, dar depinde și cum este îngrijit.

Bărbatul are câteva sfaturi pentru ca polobocul să fie menținut astfel, încât vinul să nu-și piardă gustul. „De multe ori oamenii nu știu cum să păstreze butoiul pentru ca acesta să nu mucegăiască. Acest lucru se întâmplă din imprudență, deoarece se lasă cepul sau vrana deschisă și muștele depun ouă, iar vinul se oțetește”, spune Grigoriu.

E u g e n i a Șişchin, soția meșterului, zice că deja este timpul ca Grigoriu să lase făuritul poloboacelor, fiindcă este bolnav și are mai multe intervenții chirurgicale. Chiar dacă meșterul nu renunță la munca grea, femeia este alături de el și îl ajută atunci când are nevoie.

Butoaiele din lemn înlocuite cu cele din inox

Astăzi, oamenii nu prea cumpără butoaie din lemn, din păcate le-au înlocuit cu cele din inox. Însă gustul vinului ținut într-un poloboc de lemn nici nu se compară cu cel dintr-un vas de inox.

„Prin doagele de lemn vinul respiră și capătă un gust deosebit, dar de la butoiul de inox ce gust să ia? Am avut și

eu unul, dar l-am dat peste un an unei rude”, spune butnarul. După foarte mulți ani de experiență, Grigore știe tot despre acest domeniu. „Vinul alb se păstrează mai bine în butoi de salcâm și frasin, deoarece acești copaci nu conțin iod. Vinul roșu și coniacul se recomandă să fie ținut în poloboc de stejar”, a menționat dogarul. Pe lângă faptul că butoaiele de lemn nu mai sunt la fel de solicitate ca pe vremuri, a scăzut și numărul comenziilor de poloboace cu capacități mare. Dacă înainte erau solicitate butoaiele de 500 de litri, acum toți cumpără de 150-200 de litri.

Dogăritul pe cale de dispariție

În satul Lozova au mai rămas câțiva butnari. Însă cea mai mare problemă este că dogăritul este pe cale de dispariție, deoarece tinerii nu sunt interesați de această meserie și consideră că este un lucru greu.

„Cei care se mai ocupă cu poloboacele în sat sunt cam de vârsta mea, poate cu vreo doi ani mai mici și tot vor să lase, fiindcă lucrul e greu. Trebuie să stai în fum și să prelucreezi lemnul. Este un lucru migălos”, adaugă butnarul.

Dogarul povestește cu nostalgie că are un fiu care lucrează în Rusia. Deocamdată, feciorul său nu este interesat de poloboace, însă speră că totuși acesta îi va urma calea. „Fiul meu este mecanic și are un lucru bun și stabil, la bătrânețe poate și va reveni din nou acasă și va continua acest meșteșug”, a menționat Grigore Șişchin.

Veronica TABUREANU

LOZOVA ÎN IMAGINI

Natalia Ambroci lucrează la un război de țesut care are peste 80 de ani. A moștenit din familie dragostea pentru această meserie.

Foto: Natalia Ghețu

Meșter de la Dumnezeu

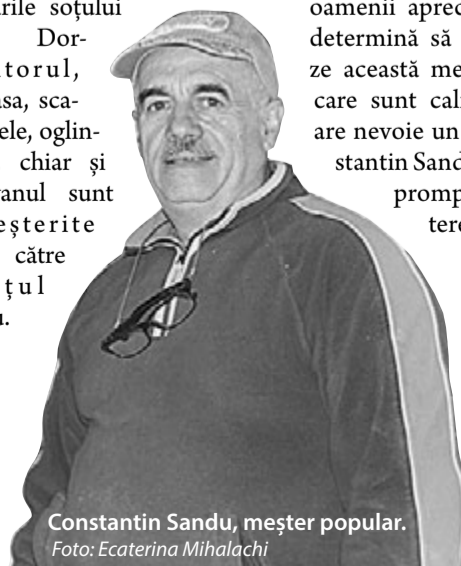
Una din cele mai vechi meserii este cea de tâmplar. Unii au învățat-o de la bunici și părinți, sau de la școala de meserii, iar alții s-au perfecționat singuri și au reușit datorită vocației lor. Este și cazul lui Constantin Sandu.

L-am găsit tăcut, cu capul plecat, înconjurat de dălți și utilaje, prelucrând o bucată de lemn. „Este meșter de la Dumnezeu”, așa l-a prezentat soția Parascovia pe Constantin în vârstă de 59 de ani.

Meseria de tâmplar nu a moștenit-o din familie, nici nu a ucenicit pe la vreun meșter din sat. Provine dintr-o familie cu șapte copii. Părinții erau simpli lucrători la colhoz. A început această îndeletnicire prin anii 1980. Întrebat de unde are acest dar, bărbatul ne-a zis că „nevoia te învață de toate”. Lucra ca lăcătuș, când a început să-și construiască propria casă. „Totul era scump și nu ne per-

miteam să cumpărăm uși și ferestre. Atunci am pus mâna pe lemn și am început lucrul”, mărturisește bărbatul.

Casa soților Sandu se evidențiază chiar din drum. Este curată și frumos amenajată. Ușile și ferestrele parcă ar fi rupte din poveste. Gospodina casei nu a ezitat să ne invite și în casă pentru a arăta cu mare mândrie lucrările soțului ei. Dormitorul, masa, scaunele, oglinda, chiar și tavanul sunt meșterite de către soțul său.

Constantin Sandu, meșter popular. Foto: Ecaterina Mihalachi

A participat la toate cursurile din sat, fapt pentru care este pe tabla de onoare din sat. „Vine multă lume și face comandă la el, pentru că lucrează calitativ”, menționează femeia. Tâmplarul spune că prelucrarea lemnului e o meserie extrem de complicată, deoarece cele mai multe lucrări sunt realizate manual. Însă faptul că oamenii apreciază munca îl determină să nu abandoneze această meserie. Întrebat care sunt calitățile de care are nevoie un tâmplar, Constantin Sandu ne-a răspuns prompt: răbdare, interes și muncă.

„Sunt oameni care sunt mai vorbăreți, dar eu nu-s așa, eu mai mult muncesc”, spune meșterul.

T â m p l a r u l a mărturisit

că în fiecare obiect creat de propriile mâini sunt investite emoții și imaginație. Unele piese îi plac mai mult, altele mai puțin. Pentru a face o masă îi ia aproximativ vreo două săptămâni. „Orice masă e făcută așa cum o făceau strămoșii noștri, fără chimicale. Lemnul trebuie să rămână natural, ca să poți pune mâncarea pe el fără griji”, povestește meșterul. Bărbatul spune că ar sta mai mult timp în atelierul său, dar mai are și alte treburi pe lângă casă.

Fiul lui Constantin a îndrăgostit și el această meserie, de aceea și-a îmbunătățit abilitățile acestui meșteșug la o școală profesională. Acum lucrează după specialitate în Italia și se bucură de succes.

Soții Sandu au fost și ei în Italia, dar nu au vrut să rămână acolo, căci după cum spune meșterul: „Acasă e cel mai bine”.

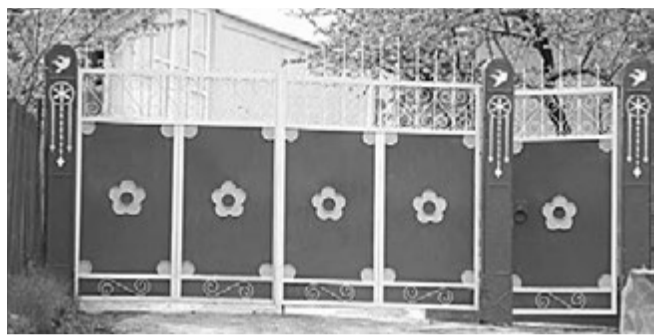
Ecaterina MIHALACHI

Simbolul genezei lumii pe porțile gospodariilor

Anul acesta primăvara s-a lăsat mult așteptată. Abia la mijlocul lunii aprilie satul a reînviat. Locuitorii au început curățenia de primăvară prin grădina și în jurul casei. Într-o zi de joi am făcut o plimbare prin sat. Am avut un singur gând: să găsec lucruri neobișnuite din viața oamenilor pe care aceștia nu le observă din cauza grijilor cotidiene.

Vremea primăvăratică din acea zi mi-a dat de înțeles că este o ocazie bună de a descoperi satul. La un capăt de uliță am observat o poartă verde, proaspăt vopsită. Mi-au captat atenția câteva simboluri care erau prezente pe coloanele porților. O floare sau un soare cu trei răuri și o pasăre. Am fost surprinsă să găsec exact aceste simboluri pe mai multe porți și mi-am spus că acestea trebuie să transmită un mesaj. Am întrebat femeile care erau ocupate cu treburile casei cum explică prezența ornamentelor pe porți.

Tamara Vornicescu a spus că ornamentele de pe porți pot fi interpretate ca un simbol care aduce bunătațe în curtea oamenilor. „Gospodarii aleg singuri să înfrumusețeze porțile după intuiția lor. Poate că se dorește ca în ograda omului să intre lumina soarelui sau bunăvoința lui. Eu cred că fiecare are în mintea lui un simbol pe care l-a preluat de la străbunii săi, iar fiecare simbol are semnificația lui”, spune Maria Ambroci.

Semnul soarelui pe coloanele porților. Foto: Lia Ciutac

Altă poartă din sat cu aceleași simboluri. Foto: Lia Ciutac

Altă locuitoare a satului este de părere că aceste ornamente nu au nici o semnificație. „Cuiva i-au plăcut aceste ornamente și le-a făcut și pe poarta sa. Oamenii nu vor să rămână în urmă unii față de alții și le desenează pe coloanele porților”, susține Parascovia Sandu. Pe coloanele de la intrarea în ogradă, femeia spune că are încrustate ornamente în formă de romburi și inimioare. „Am făcut să fie frumos, nu ne-am gândit la ceva anume”, spune gospodina.

Mi-am amintit că aceste simboluri le-am întâlnit pe dreamcatcher (n.red: prințator de vise, un obiect de cult al nativilor americani. Rolul

acestui obiect era de a proteja copiii tribului.

Rozeta florală – cultul soarelui

Andrei Corobceanu, lector superior la Facultatea de Istorie a Universității de Stat din Moldova susține că simbolurile întâlnite pe porțile din Lozova se găsec mai în toate satele din centrul Moldovei și peste Prut și nu numai. „Rozeta respectivă e larg răspândită în Balcani. În acest caz, renumitul ornament – rozeta florală este asociată cu simbolistica solară, cultul soarelui având o importanță deosebită în spiritualitatea arhaică din regiune”,

Rozeta din studiul prezentat de istoricul român Marius Constantin Nistor.

susține istoricul. Marius Constantin Nistor, într-un studiu despre „Ornamente și motive în arta decorării lemnului”, scria că motivul soarelui este motivul existenței și continuității, „steaua” dătoare de viață, reprezentând legătura terestră cu divinitatea celestă.

Simbolul genezei lumii

Potrivit lucrării sale, vechimea acestui motiv în ornamentica românească este întâlnită în spațiul mioritic pe stâlpii de la porți sau pe furcile de tors și bătele ciobănești.

„Un loc important în reprezentarea motivului solar îl ocupă rozeta cu șase raze,

Prinzătorul de vise al nativilor americani.

simbol care își are rădăcinile în cadrul religios, mai precis în tema biblică a Genezei lumii pe parcursul celor șase zile în care a fost creată, fapt ce dă naștere celor șase dimensiuni esențiale”, afirmă autorul studiului.

„Nu știu dacă putem face asemănări cu dreamcatcher-ul (n.red: prințator de vise) al indienilor din America. Deși este interesantă asocierea ambelor simboluri cu soarele și cu protejarea de spiritele malefice. Există o sumedenie de simboluri răspândite în diferite colțuri ale lumii care nu reflectă neapărat o legătură între ele. Putem admite că, construcțiile stilistice ale creierului uman pot produce

astfel de asemănări”, a conchis Andrei Corobceanu.

Motivul păsării

Un alt motiv întâlnit pe coloanele porților este simbolul păsărilor. Istoricul Marius Constantin Nistor susține că motivul păsării apare în creațiile de artă populară din dorința acută a artistului de a-și apropia spațiul. Odată cu trecerea timpului și cunoașterea mai profundă a capacităților păsării, se realizează o strângere a legăturii omului cu aceasta. Astfel, se ajunge la asocierea ei în „mediul intern” al vieții de zi cu zi.

Motivul păsării este asociat cu alte motive datorită faptului că, prin „zborul” său, pasărea face legătura între toate mediile vieții, potrivit studiului menționat.

Pasărea este întâlnită pe acoperișurile de la case sau pe capătul unei coloane exprimând tendința omului de a accede spre spațiul cosmic. Astfel, se explică că viața omului „de rând” este strâns legată de motivul păsării la fel ca și de celelalte motive, fapt datorat „puterilor” acestuia și strănelor legături pe care le face între viața-moarte, datorită dorinței meșteșugarului de a aspira spre nou și cunoaștere.

Astfel, ornamentele care se regăsec în Lozova și în alte sate ne reamintesc de originile poporului și explică care erau credințele strămoșilor noștri.

Lia CIUTAC

Și-a găsit vocația în țesut

Acum zece ani și-a început propria afacere cu doar 35 de lei. Atât a costat primul ghem de ață pentru țesut. Este vorba de Ludmila Cîrpală, o meșterită plină de creativitate și optimism.

Ludmila a absolvit colegiul de medicină. A lucrat câțiva ani în calitate de asistentă socială, apoi a plecat peste hotare în speranța că va putea face mai mulți bani pentru familia sa. Aflarea ei în străinătate nu a durat prea mult. Femeia a fost nevoită să se întoarcă acasă și să găsească alte căi de a face bani. Cu toate că mama ei la fel s-a ocupat cu țesutul, Ludmila spune că niciodată nu i-a plăcut această meserie. Totuși, a decis la un moment dat să încerce a țese pe pânză. Ulterior, și-a făcut un atelier chiar în propria ei casă.

Prima ață cu succes aleasă

Cu 35 de lei a cumpărat prima ață, pe care a căutat-o

Meșterita Ludmila Cîrpală surprinsă la masa de lucru.

foarte mult, deoarece ea dorea una naturală și de cea mai înaltă calitate. „În primele zile eram atât de entuziasmată de ață găsită, că mă uitam la ea ca la icoană”, spune femeia. Apoi, a țesut primele fețe de mese, pe care le-a vândut foarte ușor. Informația că ea țese s-a răspândit repede. Așa au început să apară tot mai

multe comenzi, iar Ludmila a fost nevoită să apeleze la ajutorul altor femei. Acum ea este ajutată de 20 de croitorese. Chiar și așa, meșterita spune că mai are nevoie de brațe de muncă. Cel mai des, lucrările sunt cumpărate de moldoveni pentru nunți sau pentru a le face cadouri prietenilor din străinătate.

Calitatea costă timp

Datorită faptului că are multe comenzi și fiindcă țesutul este un proces anevoios care necesită timp, unii clienți așteaptă chiar și doi sau trei ani pentru a primi comanda. Femeia își amintește despre un caz, când cumpărătorul a așteptat-o șase ani: „Ei știau că în altă parte nu vor găsi așa calitate”, spune croitoreasa. În mod normal, o față de masă de exemplu, se croiește în timp de o lună, iar prețul ei începe de la 1800 de lei. Prețul unui prosop începe de la 900 de lei: „Pot să vă țes un prosop și de 10 mii de lei”, glumește Ludmila.

Femeia a participat la un șir de expoziții, cu toate acestea ea declară că nu dorește să mai participe în continuare, deoarece nu are timpul necesar, dar nici de publicitate nu mai are nevoie. Ludmila Cîrpală nu se oprește aici, ea își dorește ca în viitorul apropiat să diversifice activitatea sa, prin a coase și rochii.

Iurii BOTNARENCO

LOZOVA ÎN IMAGINI

Deși locuitorii își renovesc casele în stiluri moderne, porțile de lemn rămân neschimbate. Ornamentele sunt transmise din generație în generație.

Foto: Liliana Croitor

Mitropolitul Nestor Vornicescu – cel care nu și-a uitat rădăcinile lozovene

Plecat de acasă în lumea mare, la vârsta de doar 14 ani, și trecând cu propriile forțe prin toate treptele monahale, Înaltpreasfințitul Mitropolit al Craiovei și Olteniei, Nestor Vornicescu, nu a uitat niciodată de meleagurile natale și de locul de unde a pornit. Familia și cei care l-au cunoscut spun că acesta avea o curiozitate vie față de Lozova și consătenii săi.

Mitropolitul Nestor Vornicescu al Olteniei s-a născut la 1 octombrie 1927 și a decedat în primăvara anului 2000, la 17 mai. După ce a terminat clasa a VII-a, Nestor a plecat din Lozova cu o pâine în traistă și cu visul ambițios de a vedea și a schimba lumea, vis care a devenit peste ani realitate.

Înalt Preasfințitul Nestor Vornicescu a avut o soartă deloc ușoară. Ca novice, a dat ascultare la mănăstirea Schitul Nechita din Munții Neamțului și a avut grijă de gospodăria acesteia. Nicolae, este tuns în monahism cu numele de Nestor, la Mănăstirea Neamț. A rezistat cu demnitate ispitelor și greutăților. Însă, dorul de satul natal l-a urmărit pretutindeni.

Promotor și aparător al culturii și spiritualității

Maria Vornicescu, nepoata mitropolitului, spune că

Mitropolitul Nestor Vornicescu, acasă în Lozova, după sfințirea Muzeului Național de Istorie din Chișinău, 1970.

Foto: arhiva familiei Vornicescu

unchiul ei era o personalitate de înaltă cultură teologică. „Îmi plăcea mult să citească și să studieze. Citea nu doar cărți religioase, dar și istorice”.

Maria Vornicescu își amintește că, în România, la cinci ani de comemorare a Mitropolitul Nestor Vornicescu, oamenii care l-au cunoscut aveau doar cuvinte de laudă. El a rămas în amintirea discipolilor ca un erou al credinței, cu suflet deschis și foarte îngăduitor.

Și lozovenii se mândresc

cu Nestor Vornicescu, care, prin propria muncă și credință, nesuținut de nimeni a devenit o personalitate marcantă în cultura spirituală românească. „Rudele și consătenii și-l aduc aminte ca fiind un om responsabil, bun la suflet și inzestrat cu simțul umorului”, spune nepoata.

În perioada comunistă când se afla în România și nu putea trece de sârma ghimpată pentru a vedea acel colț de „Itacă” a Basarabiei, Nestor Vornicescu trimitea scrisori

pastorale fratelui Costantin și părinților săi. Îl întreba pe fratele Constantin dacă „cărăruia ceea mai este? Poteca unde ne jucam o mai îți minte?”. Maria păstrează cu sfințenie aceste scrisori.

Reîntoarcerea pe meleagurile natale

Abia după ce Republica Moldova și-a câștigat independența, Nestor Vornicescu a venit să-și viziteze rudele din satul natal.

Când s-a întors acasă Mitropolitul Nestor Vornicescu a donat bisericii din sat cărți și haine bisericești. Susținea cu bursă, cazare și sfaturi părintești tinerii lozoveni care plecau să-și facă studiile în Craiova. Octavian Nicolaescu, unul dintre tinerii care a făcut teologia la Craiova a înălțat peste ani la biserică din sat, un memorial în cinstea lui Nestor Vornicescu – Mitropolitul Olteniei.

Maria Ursache, directoarea interimară a liceului din

satul Lozova, l-a cunoscut pe Nestor Vornicescu. „Era un munte de om cu o privire profundă. Am rămas impresionată de spiritualitatea și cultura elevată a acestuia”.

În prezent, datorită direcției interimare Maria Ursache, liceul teoretic din Lozova poartă numele mitropolitului. „În 2003, când a fost pusă problema deschiderii liceului, n-am stat mult pe gânduri. Nestor Vornicescu a fost om ilustru, cărturar, iar liceul merita să-i poarte numele. Tot în acel an, liceul a primit în dar o placă comemorativă de la Părintele Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

Directoarea liceului susține că, în 2013, a avut intenția să construiască în sat un muzeu al personalităților din Lozova, cu denumirea „Nestor Vornicescu”. Ideea a fost susținută și de Patriarhul Teoctist. Însă, din păcate, nu a primit un răspuns din partea primăriei. Totuși, directoarea se arată optimistă că ideea sa va fi realizată.

Mitropolitul Nae Vornicescu a rămas în amintirea celor care l-au cunoscut ca un om de o inteligență scilpitoare ce oscila între bunătate și duritate, care, în ciuda obstacolelor, greutăților și dorului de țară a știut să-și păstreze nestingherit sufletul de copil.

Un vizitor ce a dorit să ajute lumea, să ajute Basarabia și să-și ajute satul său natal.

Anastasia POJOGA

LOZOVA ÎN IMAGINI

Un cuplu de foști dascăli: Constantin Nicolaescu a fost profesor de educație fizică și instruire militară timp de 25 de ani, iar Maria a lucrat la școală în calitate de profesoară de limba română 39 de ani.

Foto: Natalia Ghețu

„Cetatea” lozovenilor în timpul deportărilor

Urgia deportărilor din 5 iulie 1949 din Basarabia nu i-a ocolit nici pe gospodarii din Lozova. Dureri cumplite au trăit multe familii.

Bărbați, femei și copiii au fost scoși din casă cu forța, au fost încărcăți în vagoane și duși în Siberia. Patruzeci și doi de capi de familie urmau să fie ridicați în noaptea de 5 spre 6 iulie. Unii dintre cei incluși în listă au reușit să se ascundă în pădurile din apropierea satului. Printre ei a fost și familia lui Constantin Nicolaescu.

„Aveam zece ani și mă jucam în ogradă cu surioara de șase ani. Deodată, a intrat tata grăbit pe poartă și-i spune mamei: Maria, eu mă duc prin sat la gospodari să-i înștiințez să nu innopteze acasă. Lasă copiii, fugi pe la rude și cumătri, pe la cine reușești și anunță-i să nu doarmă acasă”, povestește cu lacrimi în ochi Constantin Nicolaescu, acum în vârstă de 78 de ani.

Constantin Nicolăescu, spune că până în prezent i se perindă în vis această tristă zi. La scurt timp după de la plecarea părinților a auzit o bătaie puternică în poartă. Erau ostași înarmați și câteva persoane de la Sovietul sătesc. „Au intrat în ogradă și ne-au luat sub paza lor”.

Fuga ne-a salvat

A doua zi, după o noapte păziți de soldați, Constantin Nicolaescu a avut cel mai greu examen al vieții. Și-a scos surioara de șase ani de sub paza gardienilor. „În grădină avem stupi de albini. I-am șoptit surioarei că atunci când mă va vedea învârtindu-mă și sărind în sus strigând „Uite un roi! Uite un roi!” tu s-o rupi pe poartă. Să te duci peste drum și te ascunzi în cotloanele de lângă uscătoria de fructe. Și au să te strige, au să te caute, tu să nu răspunzi, să șezi acolo până vin eu”. Planul a reușit.

Membrii familiei Nicolaescu s-au retras în pădure. Acolo s-au întâlnit cu alți gospodari

din sat. Pădurea le-a fost casă până toamna târziu când au venit frigurile. „Dormeam pe pământul umed în niște colibe improvizate. Ziua eram de gardă în copaci și mă uitam dacă nu se apropie cineva de pădure. Când dădeam alarma stingeau repede focul. Mâncam poamă verde, iar câteodată, de frică să nu fie urmăriți, veneau careva din sat și ne aduceau ceva de mâncare”, povestește cu tristețe Constantin Nicolaescu.

Viața de copil pribeag a durat până în 1953, iar la întoarcere casa nu a mai aparținut familiei.

Cel mai greu examen al vieții

Ionela Pahomi-Lozovanu, în lucrarea dedicată părinților „Un clopot la porțile uitării”, descrie istoria satului Lozova. Un capitol aparte este consacrat deportărilor din sat. „Bunicii mei nu au fost deportați în Siberia. Au reușit să fugă și să se ascundă împreună cu părinții lui Contantin Nico-

laescu, în Văzdragi, păduricea de salcâmi. Însă, documentele de arhivă ne vorbesc clar despre situația dureroasă din 1949. La ședința primăriei s-a luat decizia de a deporta trei familii. Dar, clandestin, a fost făcută a doua listă care conține 42 de capi de familie. Aceasta a fost tragedia Lozovei. Cine a făcut a doua listă este o enigmă, căci după ea au fost încărcăți în mașini”. Ionela Pahomi-Lozovanu spune că întorsii în sat, ei au trăit toată viața cu eticheta de culac, nefiind acceptați ca membri cu drepturi depline ai comunității.

Ionela Pahomi-Lozovanu spune că bunica sa se plângea surorilor ei de durerea mâinii stângi, motivând că a răcit-o atunci în pădure, când, neavând ce așterne pe pământul ud, își culca unica odraslă pe mână ca să nu răcească.

Teroarea deportărilor și-a pus amprenta asupra tuturor familiilor care au avut de suferit în urma acestui calvar.

Natalia GHEȚU

Foto: Olimpia Begleța

Din pasiune s-a născut o afacere

Este cunoscută pentru faptul că a crescut 500 de crizanteme și este unica în satul său care are o afacere cu flori. Vera Meteș și-a transformat pasiunea într-o afacere de succes în timp de patru ani de muncă.

Dragostea pentru flori a motivat-o pe Vera Meteș să-și creeze propria afacere. Ocupația sa principală este îngrijirea florilor, iar acest lucru o face mai romantică.

Flori pe prispa casei, pe scări, atârnate pe la geamuri, la poartă și în seră. Aceasta este imaginea pe care am surprins-o în ograda Verei Meteș. Practic, și-a transformat curtea casei într-o grădină colorată.

De la răsăd de legume la flori

Totul a pornit de la creșterea florilor de cameră și a răsădului de legume pentru propria gospodărie. După un timp, doamna Vera a înțeles că

poate să împartă din inspirația ei și sătenilor. „Întotdeauna mi-am dorit să am o seră în care să cresc castraveți și roșii frumoase pentru familie”.

Treptat, în locul legumelor din seră au apărut florile. Tot mai multe și diverse. Anul trecut, Vera Meteș a fost eroina unei istorii cu crizanteme. Numărul acestora a fost de 500. O mare parte din crizantemele a vândut, iar câteva au mai rămas și pentru casă și grădină.

„Mi-a fost tare drag să cresc acele crizanteme. Toată ograda și sera a fost plină de crizanteme și era un miros îmbătător. Anul acesta am mai multe sulfine”.

Colecția sa numără vreo 15 soiuri de flori de cameră și pentru ogradă.

Vera Meteș este unica femeie din satul Lozova care are o afacere cu flori. Foto: Olimpia Begleța

Printre acestea pot fi găsite orhidee, cale, trandafirul chinezesc, mușcate și altele. O plăcere deosebită o are pentru florile căărătoare și cele în ghiveciuri mari, care, spune ea, sunt de o frumusețe aparte.

Cumpărătorii nu se lasă așteptați. Aceștia vin după flori chiar la gospodină acasă. Zilnic, doamna Vera merge în sat cu răsăd de vânzare, iar duminicile pleacă la piață în raionul Strășeni ca să vândă flori.

Florăreasa spune că și soțul ei are o pasiune pentru flori și o ajută de fiecare dată: „Le udă mai mult el decât mine, că eu multe nu reușesc”, spune zâmbind femeia.

Florile din seră necesită condiții aparte, iar după cum spune doamna Vera, acolo trebuie să fie cald, ca florile să creas-

că. De patru ani, femeia crește răsăd, iar despre flori spune că dintotdeauna i-au fost dragi. „De când trăiesc aici mi-a plăcut să mă ocup de flori, să fac frumos în ogradă și în casă”.

Creșterea florilor necesită muncă

Florile au nevoie să crească în condiții speciale, să fie tratate cu îngrășământ și udare regulată. „Florile nu-s pretențioase, dacă ai grijă de dânsle”, remarcă doamna Vera. Trezitul devreme și udatul florilor a intrat în obișnuința familiei, așa că acest lucru este făcut cu dragoste.

Pregătirea florilor pentru vânzare este un proces bine organizat. După ce sunt plasate în pahăruțe cu pământ, florile sunt puse în lăzi. Fiecare ladă cu flori este marcată, astfel că niciodată gospodarii n-au greșit sau încurcat numele acestora. Mai apoi, transportarea florilor se realizează cu ajutorul automobilului familiei. „Am amenajat

mașina cu rafturi, în așa fel ca atunci când merg la vânzare încap mai multe lăzi odată”, spune femeia.

Inamicul florilor este căldura și soarele, iar vara sunt mai greu de întreținut. Se usucă și se fac fân, după cum spune florăreasa. „Uneori mai dă câte-o boală peste ele”.

„Vrem să mai facem o seră”

Știut lucrul e că dacă te-ai ocupat de ceea ce-ți place, atunci vrei să progrediezi. Așa este și în cazul familiei Meteș, care spune că se gândește să mai construiască o seră pentru flori, pe terenul unei mătuși. „Acolo e mai mult loc și pământul e drept, ca-n palmă”, zice doamna casei.

Tot ea spune că dacă ar mai avea un loc de casă, de mărimea acestuia pe care îl deține deja, atunci i-ar prinde tare bine. Ar crește flori. „Tot locul pe care l-am avut l-am acoperit cu casă”. Împreună cu soțul, îngrijește de flori și răsăd, iar dânsul o conduce de fiecare dată la vânzare. De cu seară pregătește lăzile și dimineața le transportă. Și cum zice ea, mereu vinde tot. Deocamdată nu s-a gândit să-și extindă afacerea cu flori exotice, însă ar mai adăuga niște soiuri din cele autohtone.

Vera Meteș este cunoscută în sat și pentru participarea sa la festivalul Bostaniadei, al iei, dar și pentru coptul pâinii. Din spusele dânsiei, tot ea, împreună cu feciorul mai mare au tencuit și amenajat pereții interioari ai sălii de nunți din sat. Toată munca a durat trei ani. Și pereții interioari ai propriei case sunt înfrumusețați tot de ea. Îi place și această ocupație.

Olimpia BEGLEȚA

O poveste de dragoste de peste o jumătate de veac

Ion (74 de ani) și Nadejda Bârdan (67 de ani) sunt împreună de mai bine de 50 de ani, dar și acum își amintesc cu drag de întâia lor întâlnire și de primele clipe ale relației lor.

Pe atunci ea avea doar 15 ani, iar el – 22 de ani, dar au înțeles că se iubesc și vor să devină o familie. Au crescut cinci copii, opt nepoți și chiar patru strănepoți. Cuplul spune că principalul pilon al relației lor armonioase este respectul ce și-l poartă unul altuia.

Nadejda povestește că l-a cunoscut pe Ion la vârsta de 15 ani. Ea se juca pe ulițele Lozovei și avea o fotografie în mână. Tot în joacă, Ion îi luase fotografia și nu i-o înapoia, iar ea alerga după el să o recupereze. În următoarele zile Ion a trecut pe la Nadejda ca să mai stea de vorbă și să se cunoască mai bine, după care au decis să se căsătorească. La

început, mama tinerei Nadejda nu prea era de acord cu ideea nunții, pe când părinții lui Ion nici nu știau de intențiile flăcăului. „Mi-a spus să mă duc la sora mea, Ionica, și cumnatul meu, căci el va veni să mă ia de acolo. Și eu m-am dus la sora și m-am ascuns sub pat, îmi era rușine când a venit mirele. El întreba unde-i mireasa, iar ei râdeau și, pe urmă, m-au scos de sub pat”,

Nadejda Bârdan își îndeamnă soțul să povestească cum a venit să o ia de soție. Foto: Stela Boico

spune ea zâmbind. Tinerii s-au căsătorit în 1965, au primit un loc pentru casă și împreună și-au clădit locuința și viața.

La vârsta de 16 ani, Nadejda a născut primul copil, un băiat. Acesta a crescut și a plecat la Chișinău. Pe când avea doar 27 de ani a trecut în neființă. „L-a lovit cineva după cap cu o sticlă, dar nu am mai căutat vinovatul, căci dai bani și tot nu mai afli

adevărul. Ce să faci? Așa a fost viața”, oftează Nadejda. Pentru familia Bârdan acesta a fost cel mai greu moment, dar și-au unit puterile și au mers înainte.

Nadejda nu regretă că s-a căsătorit devreme și se întreabă ce sens are faptul că unui tineri, în prezent, prietenesc mulți ani, apoi se căsătorește și, după un an-doi, divorțează. Ea spune că ar fi dorit să aibă zece copii și crede că este mai bine când sunt mulți copii în familie. Nuruile și le-a sfătuit să fie răbdătoare și să se înțeleagă din cuvânt cu soțul, să nu se certe.

Ion, soțul Nadejdei, este mai tăcut din fire, dar spune că și-a sfătuit copiii astfel: „Băieți, țineți minte, să vă căsătoriți o dată în viață, ați decis – aceasta să vă fie unica căsătorie. Să nu gândiți că alta este mai bună, mai altfel. În viață să fiți oameni, să vă respectați”.

Stela BOICO

LOZOVA ÎN IMAGINI

Muzeul satului în ruine. După mai multe încercări de a reabilita muzeul, autoritățile nu au reușit să identifice surse atât financiare, cât și umane pentru a constitui un muzeu al localității.

Foto: Lia Ciutac

Pădurari în a șaptea generație

Am găsit-o pe Zinovia Lozoveanu acasă, într-o zi însorită de primăvară. Când am deschis poarta curții în care locuiește aceasta, o cărăruie lungă, brăzdată de laele roșii ducea spre măsuța unde stătea Zinovia. Avea fața brăzdată de mai multe primăveri ale vieții, în schimb de-o seninătate rară, ce părea să transmită unei lumi întregi că este o femeie împăcată cu ea însăși și stăpână pe destinul ei.

Lozovenii s-au obișnuit să-i spună Zamfira, deși în acte figurează ca Zinovia. Satul mai știe că Zamfira a lucrat o viață de om pădurar, împreună cu regretatul ei soț, Gheorghe. Dar oare cunosc oamenii Lozovei câte generații de pădurari are Zinovia în spate? Sau ce înseamnă viața de pădurar și cu câte greutatea s-a confruntat Zinovia împreună cu soțul ei?

Lozoveanca a decis să-și lege soarta la vârsta de 19 ani, în 1955, de un pădurar frumos, pe nume Gheorghe. După ce a lucrat șapte ani în colhoz, aceasta și-a făcut debutul de pădurar în 1968, în pădurea din Văsieni, iar în 1983 în pădurea de la Bursuc. Când a fost angajată, i-a plăcut atât de mult pădurea și viața de acolo, încât a ales să lucreze cot la cot alături de soțul ei, timp 41 de ani. Copiii mereu îi ajutau pe Zamfira și Gheorghe la treburile din pădurea care s-a transformat în a doua casă, spune

Zinovia Lozoveanu se mândrește cu diplomele și premiile pe care le-a obținut de-a lungul anilor. Foto: Anastasia Pojoga

Zinovia, împreună cu soțul Gheorghe, fiicele Raisa, Nadea și feciorul Ion. 1974.

La un seminar al pădurarilor în Văsieni, 1972. (Fotografii din arhiva personală)

Zinovia. Dragostea pentru pădure i-a fost cultivată de către soțul ei, iar ea, la rândul său a transmis-o copiilor.

Băiatul eroinei noastre, Vasile, a continuat proferia de pădurar, iar nepotul Zamfirei a ales să studieze această meserie tocmai în SUA. Aceasta

totuși nu e tot. Soțul Zinoviei ascunde în spate încă alte trei generații de pădurari emeriți, ceea ce ar însemna un total de șapte generații care s-au dedicat acestei meserii...

Zinovia spune că salariile de pădurar niciodată nu au fost mari. După 41 de ani de mun-

că, Zinovia primește o pensie, care nu ajunge nici la o mie de lei. Lozoveanca spune, în schimb, că atâția ani cât a lucrat în pădure, aerul curat de acolo i-a dăruit ei și soțului multă sănătate și liniște sufletească care nu poate fi estimată în bani. Aceasta povestește cu zâmbetul

pe buze că avea două gospodării, una acasă și alta în pădure și la ambele trebuia să le facă față. În cea de acasă creștea vaci, cai, oi și porci. În gospodăria din pădure creștea porci sălbatici, bursuci, cerbi și păsări de pădure. Întrebată dacă nu se temea de fiarele sălbatice din pădure, Zinovia răspunde senin, că prietenia cu acestea, dar totuși își lua pușca în spate. Lozoveanca spune că „era bine să sperii animalele în astfel de situații, dar în nici un caz să tragi în ele, fiindcă sunt și ele niște suflete ce-și au locul acolo”.

Odată, povestește lozoveanca, a auzit câteva focuri de armă. Erau șase bărbați zdraveni. Le-a ținut o lecție de morală, iar apoi le-a luat armele. „Da ce aveau ei să intre în gospodăria pădurii în așa

hal?”, își aduce aminte și acum pădurara revoltată. De atunci, mai rar auzea focuri de armă în pădure.

Zinovia era stăpână și pe flora codrului. Lozoveanca a plantat o mulțime de brazii, tei, stejari, salcâmi și mere de pădure care și acum există datorită ei. Zamfira Lozoveanu a mai îngrijit și de flori medicinale sau mai rar întâlnite în țara noastră, cum ar fi vioarele, brândușe galbene, rostopască, pojarniță, măcieș. Pădurara spune că era foarte exigentă și nu se lăsa până nu era totul curat și îngrijit în pădure.

Viața de pădurar în schimb nu pare atât de dulce, ca la prima vedere. Aceasta spune că generațiile prezente de pădurari au mai multe facilități decât acelea de pe vremea ei.

Când lucra Zinovia nu erau mașini, ci căruțe și se deplasau cu soțul mai greu, iar iarna trebuiau să îndure frig. Curățirea copacilor de atunci se făcea cu ferestrăul, ceea ce presupunea o muncă migăloasă. „Ca să reziziți în această profesie trebuie să o iubești cu adevărat”, spune lozoveanca. Munca pădurarii și soțului ei se pare că a fost răsplătită totuși peste ani, cu zeci de diplome. În raion, aceștia se clasau mereu pe locurile de frunte. Peste două luni, Zinovia va împlini frumoasa vârstă de 80 de ani. Aceasta spune că își dorește la această vârstă doar sănătate și să mai vadă odată locurile din pădure în care a petrecut practic jumătate de veac.

Anastasia POJOGA

LOZOVA ÎN IMAGINI

Lozovenii se mândresc cu căruțele trase de cai. Sătenii spun că acest mijloc de transport este cel mai ecologic, chiar dacă nu este ieftin de întreținut.

Foto: Lia Ciutac

O viață zbuciumată de aproape un secol

Pe țața Aniuta, căci așa îi zic oamenii din sat, am găsit-o în ogradă. Tocmai hrănea câinele. Femeia mergea încet, cu pași mărunți și cu mare grijă să nu cadă. Ea este una din două cele mai bătrâne femei din sat.

Cu toate că are vârsta de 97 de ani, Ana Bogdan merge fără baston. Dacă trebuie „spăl și un blid”, zice femeia. La vârsta ei cu multe boli și dureri atât sufletești, cât și fizice, mătușa Ana povestește cu tristețe și jale despre cum a fost deportată.

Provine dintr-o familie simplă, cu părinți care au lucrat la deal. S-a căsătorit la vârsta de 18 ani și a născut cinci copii. Avea impresia că fericirea e la picioarele ei. Dar n-a fost să fie. S-a început războiul. Soțul ei a fost luat pe front. Ea a fost deportată în regiunea Buh. Acolo și-a pierdut copiii și soțul. Era la un pas de moarte și ea. În timp ce ne povestea despre cei deportați, ochii femeii s-au umplut de lacrimi.

După ce s-a reîntors acasă, femeia a început iar să-și construiască fericirea. S-a recăsătorit și a născut cinci copii. Soțul ei a fost fierar, iar ea a lucrat toată viața ca ajutor de fierar. Au făcut tractoare, topoare, pluguri și multe altele. „Până

Ana Bogdan, femeia de 97 de ani. Foto: Ecaterina Mihalachi

acum oamenii îmi arată lucruri făcute de părinții mei”, intervine cu mândrie Vasilisa, una dintre fiicele mătușii Ana.

Fiicele femeii povestesc că mama lor le-a învățat ce înseamnă dragostea față de muncă și de învățatură.

„Suntem recunoscătoare mamei noastre și mereu avem grijă de ea”, spun fetele. Femeia în vârstă de 97 de ani a avut câteva operații, a stat în spital, dar cu „ajutorul lui Dumnezeu este în viață”, mărturisește fiica sa.

Astăzi, țața Aniuta are nepoți și strănepoți că nu le știe numărul. „Trebuie să-i număr”, zice ea.

Mătușa Ana este bună și înțelegătoare. Tot satul spune că este foarte cuminte.

„Plecăciunile mele față de ea. Este o femeie înțelegătoare. De câte ori mă duceam la ea, mă primea respectuos”, ne spune Nina Pahomi, o locuitoare a satului.

Asistenta socială, Zinaida Sturza, ne-a povestit că la ziua de naștere a femeii a fost împreună cu primarul și a felicitat-o cu această ocazie.

Oamenii din sat sunt convinși că Ana Bogdan va trăi peste o sută de ani.

Ecaterina MIHALACHI

Frumoasa chemare de a fi profesor

Nina Pahomi a fost profesoară în sat din 1959. A terminat școala în satul natal, Mihăilenii Vechi, iar la 21 de ani a venit să profeseze în Lozova, iar de atunci s-a stabilit aici cu traiul.

Pasiunea i-a fost insuflată de profesorii pe care i-a avut în școală. „Am avut un profesor de matematică, un om care explica atât de bine, încât nu puteai să nu știi matematica”, își amintește Nina. Pe lângă profesorul de matematică, ea își aduce aminte și de profesorii de limbă moldovenească, biologie, geografie, oameni extraordinari care i-au semănat dragostea de carte, școală și studiu.

„Eram tocmai după clasa a 8-a și am zis: „Eu am să mă fac învățătoare. Mama mai n-a leșinat și m-a întrebat dacă-mi dau seama cât este de greu, ce voi face eu cu copiii, căci în clasă sunt mulți copii diferiți și trebuie să le captezi atenția. Eu am zis că o să reușesc”, își amintește Nina.

Pe drumul cunoașterii și formării ei ca profesoară, Nina Pahomi a avut un moment în care și-a dorit să studieze biologie și chimie sau să devină medic, dar, o întâmplare, acum amuzantă, a făcut-o să se răzgândească. „Aveam o verișoară mai mare care învăța la Institutul de Medicină. Când am venit în Chișinău, m-a întâlnit și am stat la ea. Am mers cu ea la secția de anatomie și acolo am văzut cadavre acoperite și câte un student se apropia și își lua o mână sau altceva”,

Profesoara Nina Pahomi își amintește de foștii elevi... Foto: Stela Boico

spune ea. Tânăra Nina nu a putut rezista mult în fața acestei priveliști și i-a spus verișoarei: „Tu dacă vrei mai rămâi, dar eu deschid ușa și-am plecat”. Seara s-a mai sfătuit cu aceasta și decizia a fost luată, drumul către medicină a fost închis.

„Am studiat istoria și filologia”

Revenind acasă, Nina știa ce va studia mai departe. Astfel, mai târziu, a mers la Chișinău și s-a înscris la specialitatea Istorie și Filologie. „Pe atunci se susțineau șapte examene de intrare, limba moldovenească în scris și oral, limba rusă – scris și oral, isto-

ria, geografia și limba străină”, spune Nina. Ea s-a pregătit îndelung, a susținut examenele cu succes și a avut parte de cinci ani de studii de care își amintește cu drag.

Viitoarea profesoară, Nina, avea un respect profund pentru profesori și îi era mai greu să facă vreo glumă, împreună cu colegii, pe seama lor. Totuși, povestește că o dată au decis, împreună cu toți studenții, să nu se prezinte la o lecție. „Eu, fiind puțin mai fricoasă, nu am intrat în cabinet, dar am rămas pe coridor. A venit profesorul și m-a întrebat unde-s toți colegii, iar eu am zis că nu știu. Uite, n-am fost corectă și nu i-am spus tot ce s-a întâmplat”,

spune ea, amintindu-și de prima șotie făcută în facultate.

„Lozovenii când se nasc, nici unul nu plânge, toți cântă”

În 1959 a terminat studiile și a fost repartizată să lucreze la școala din Lozova. De atunci și-a dedicat viața elevilor, de mulți dintre ei își amintește și acum.

„Simțeam că am o bază bună, că am ce vorbi, dar oricum aveam emoții, eram într-un colectiv nou. Directorul mi-a repartizat două clase, o clasă de a cincea și una de a noua. Eu eram josuță de statură și nu aveam nici 45 de kilograme, elevii erau mai

înalți decât mine”, spune Nina despre prima ei zi de lucru în calitate de profesoară.

Pe atunci, Nina avea 21 de ani și spune că la prima lecție de limbă moldovenească și-a rugat elevii din clasa a cincea să scrie o compunere despre satul natal. Atunci tânăra profesoară a cunoscut-o pe eleva Olga Ciolacu, care peste ani a devenit o cunoscută cântăreață a Republicii Moldova. Îi pare rău că nu a păstrat lucrările, dar povestește despre acea zi: „Olga era frumoasă, o copilă cu voce extraordinară. Cel mai mult m-a impresionat cum a descris satul, și anume că este așezat între dealuri și natura pe care a observat-o. Ea a descris atât

de frumos Lozova, că eu am rămas uimită”.

Despre viitoarea cântăreață, profesoara spune că era foarte atentă și imita foarte bine oamenii, uneori le copia privirea și mersul. „M-a uimit și felul ei de a se orienta în spațiu. Eu îi spuneam privighetoarea satului”, a adăugat ea. De atunci Nina glumește: „Lozovenii când se nasc, nici unul nu plânge, toți cântă”.

Despre menirea profesorului

Acum, la cei 78 de ani, Nina Pahomi povestește că, pe când profesa, ea și colegii de lucru întrebau mereu elevii dacă au înțeles tema și obișnuia să rămână după lecții pentru a le explica suplimentar celor care mai aveau întrebări. Alteori, dacă erau mai mulți elevi dornici de a afla informații adăugătoare, organizau o lecție special pentru aceștia.

Doamna Pahomi nu înțelege de ce acum profesorii fac lecții adăugătoare cu elevii doar contra plată. „Profesorul este acela care trebuie să facă bine copilului, de care elevul să-și amintească cu drag. Dacă elevul are nevoie de ajutor și noi nu i-l oferim la timp înseamnă că nu ne-am făcut datoria. Profesorul trebuie să fie întotdeauna alături de discipol și să-l ajute, poate un elev înțelege mai greu. Un profesor care se respectă, nu trebuie să ia bani pentru a face aceste consultații. El trebuie să ajute din suflet elevul care vrea să cunoască mai multe și să știe carte”, spune Nina Pahomi.

Stela BOICO

Grigore Pascaru: „Pentru mine arta corală este totul”

S-a născut în satul Cetireni, raionul Ungheni, acum locuiește în Chișinău, dar de satul Lozova îl leagă dragostea de cântec și de oamenii frumoși. De 30 de ani se află în fruntea renumitului cor lozovean „Doina Codrului”, care activează de 108 ani.

Datorită talentului său de conducător muzical a legat frumoase relații de prietenie cu membrii ansamblului coral. Este vorba de marele dirijor Grigore Pascaru, care la ai săi 75 de ani, pentru a coordona repetițiile, face naveta Chișinău-Lozova de trei ori pe săptămână.

Deși nu provine dintr-o familie de muziceni, pasiunea pentru muzică l-a urmărit încă din copilărie. Locuind la țară, nu a avut timp și nici posibilitate să se ocupe de muzică. „Mama când auzea că vorbeam de muzică îmi spunea să iau sapa și să plec la prășit”, își amintește Grigore Pascaru. A început să studieze muzica atunci când a plecat de acasă în orașul Barnaul din regiunea Altai, Federația Rusă.

Corul „Doina Codrului” și dirijorul Gheorghe Pascaru, la jubileul de 100 de ani de la înființarea ansamblului.

„Am plecat să lucrez la construcția căilor ferate, dar în același timp am început să frecventez cercurile corale și de dans, iar serile făceam ore de pian. Acolo mi s-a împlinit visul de a studia arta muzicală”, spune dirijorul. În 1962 s-a întors în Moldova pentru a-și vedea părinții, dar a rămas în țară și a fost admis la Colegiul de muzică „Ștefan Neaga” din Chișinău. În anul 1974, primind binecuvântarea dirijorului Ion Popescu, Grigore Pascaru a preluat conducerea corului „Doina Codrului”.

„Colectivul ăsta mi-a intrat

în suflet. Am întrerupt activitatea de dirijor din 1991 până în 2003, căci am activat în calitate de profesor la Colegiul „Ștefan Neaga”, după care m-am întors în Lozova. Am făcut acest lucru fiindcă iubesc lozovenii, căci indiferent de greutățile și munca lor zilnică ei găsesc timp pentru repetiții. Sunt oameni muncitori, frumoși și iubitori de muzică corală, care cântă din plăcere”, a precizat dirijorul.

Relația specială dintre dirijor și membrii corului a asigurat evoluția acestuia spre performanțe mărețe. Coriștii îi admiră profesionalismul și au un respect deosebit

față de cel care îi călăuzește. „Când a venit prima dată la noi, am rămas surprinși de dirijarea sa extraordinară. Domnul Pascaru este un om aranjat fizic și intelectual, iar talentul său este deosebit”, a menționat Maria Ambroci, coristă.

Constantin Chilianu, directorul Casei de Cultură, a spus că Grigore Pascaru este un profesionist și este de lăudat pentru ceea ce face la vârsta sa.

Pentru Grigore Pascaru arta corală înseamnă totul. „Pentru mine muzica reprezintă visul și scopul vieții. Sunt destinat artei corale. Din păcate, în țara noastră această artă este mai puțin apreciată, însă e nevoie de dezvoltat dragostea pentru ea”, a conchis dirijorul.

Grigore Pascaru a absolvit Conservatorul „Gavriil Musicescu” la două specialități, Pedagogie Muzicală și Interpreți Dirijat Coral. În anul 2008 a fost decorat cu titlul onorific de „Maestru în Artă”, iar din 2012 până în prezent predă dirijat-coral la Școala de Arte „Valeriu Poleacov” din capitală.

Svetlana PARFENI

LOZOVA ÎN IMAGINI

La grădinița și liceul din Lozova au fost executate lucrări de salubritate. Primarul spune că educația ecologică trebuie să vină încă de la grădiniță.

Foto: Veronica Tabureanu

Printre amintiri, cu Olga Ciolacu

Fie că suntem născuți la sat sau la oraș, locul unde ne-am petrecut copilăria ne trezește de fiecare dată amintiri frumoase și clipe nostalgice. Indiferent pe unde ne poartă valurile vieții, acest colț de rai nu-l uităm niciodată. Se spune că orice om este îndreptățit să creadă că locul său de baștină este cel mai frumos din lume. Același lucru îl spune cu toată inima despre Lozova, Olga Ciolacu. Interpreta își amintește cu drag de satul unde a simțit pentru prima dată mirosul vieții.

Chiar dacă, odată cu trecerea timpului, Lozova a avut parte de multe schimbări, ea ține minte pregnant imaginea satului de odinioară. „Pe când eram eu copil, Lozova era un sat integrat, cu oameni ambițioși și gospodari. Astăzi când merg la Lozova mă doare inima, căci au rămas puțini oameni în sat, iar eu îl țin minte ca un sat plin de voieșie, forfotă și multe activități. Sunt mândră de satul meu și anume pentru calitățile oamenilor de aici și natura absolut extraordinară”, a declarat artista.

Copilăria la sat este o poveste

Înainte, copilăria se trăia pe apucate și plină de simplitate. Copiii de atunci aveau lumea la picioarele lor desculțe și prăfuite, iar tableta și smartphone-ul nu le

Olga Ciolacu la vârsta de 10 ani (stânga) și la vârsta de 18 ani (dreapta).

Foto: arhiva personală

țineau locul prietenilor. Olga Ciolacu i-a avut ca prieteni pe surorile sale și copiii din sat, iar dealurile și ulițele satului erau martori la jocurile și peripețiile lor. „Îmi amintesc cum mergeam după cireșe. Era o femeie mută care avea un copac de cireșe ce se coace primele în sat. Acesta creștea exact lângă gard, iar noi încercam în fel și chip să culegem câteva, însă fără mari succese. Doamna avea un câine pe care îl lega chiar la tulpina copacului și de frică mai mult le admiram, decât le mâncam. Un tărâm de poveste erau iarna dealurile satului. Țin minte că la noi se făceau niște partii celebre tocmai din vârful dealului,

pe care mișunau copiii. Duminica se adunau și maturii la săniuș, era un spectacol întreg. Femeile stăteau într-o parte și priveau, iar bărbații urcau cu copiii pe niște sănii mari și zburau până la poalele dealului”, a povestit interpreta. Ea spune că satul a avut și are tradiții excepționale care au fost păstrate cu sfințenie de către săteni. „Trebuie să spun că oamenii din sat au crezut întotdeauna în Dumnezeu. Au o atitudine specială față de toate sărbătorile creștine. Îmi amintesc cu drag de Paște și de Crăciun când eram duși la biserică de către părinții noștri. Toți copiii mergeau cu colinda, plugușorul, semănatul, iar în

ziua de Paște plecam pe la casele oamenilor după ouă, la noi se spunea „de-a ouălea”. Sunt tradiții foarte frumoase, e păcat să le distrugem. Cu toate acestea multe dintre ele se pierd, pentru că oamenii fug tot mai mult din sate, iar spiritul sărbătorilor nu mai e la fel ca pe timpuri”, a specificat Olga Ciolacu.

Ritualuri specifice Lozovei

Deși nu făcea parte din categoria fetelor de măritat și nu i se permitea să iasă la joc, interpreta urmărea cu mare interes toate ritualurile caracteristice satului. „Pentru satul nostru era specific scrâncio-

bul, nu unul obișnuit, dar o roată enormă făcută din lemn. Duminica se strângeau toți oamenii din sat în jurul lui. Fetele se aranjau în semicerc, iar băieții le invitau să se dea în scrânciob. Până acum mă întreb, cum nu le era frică de acea înălțime, căci mai aveau și o poziționare tare interesantă. Își încrucișau picioarele, iar alți patru băieți făceau avânt mare scrânciobului care ajungea destul de sus”, a zis ea.

Artista povestește cu entuziasm și despre jocurile care se făceau în sat. În zile de sărbătoare flăcăii adunau bani și invitau fanfara din Șișcani să cânte la jocul satului. „Era o fanfară de țigani, dar foarte cunoscută prin părțile noastre. La joc fetele veneau cu un snop de busuioc în mână. Eu nu prea am dansat, căci eram a treia fată în familie și nu aveam voie să ies la joc, până nu se măritau celelalte două surori mai mari. Ieșirea la dans era un ritual, nu orice fată dansa cu flăcăii de gospodari, doar cele care mai fuseseră scoase la joc cu permisiunea părinților”, își amintește Olga Ciolacu.

Oameni pe care i-a admirat

„Persoanele care m-au marcat sunt, în primul rând, profesorii mei. Am avut noroc de o promoție de învățători nemaipomeniți. Îmi amintesc de Nina Vasilevna, profesoara de limba și literatura română. Venise exact după ce a absolvit universitatea și era atât de tine-

rică și de frumoasă, încât eu o să mor și n-am s-o uit pe Nina Vasilevna. Am admirat-o tot timpul, căci era și o învățătoare care avea ce spune. Cu o deosebită plăcere îmi amintesc și de profesorul de istorie. Un nobil excepțional și foarte temperat. Îl văd și acum îmbrăcat într-un palton creion lung din drap, cu pălărie de fetru, cu fular alb la gât, îmbrăcat la patru ace întotdeauna. Mai târziu, fiind studentă am descoperit în Enciclopedia Moldovei, că se trăgea dintr-o viță de nobili, cu numele de familie Ballyer”, a povestit Olga Ciolacu. Dintre învățătorii pe care i-a admirat și de la care a cules cunoștințe și atitudini față de oameni și lumea inconjurătoare este prima profesoară. „Atunci când am venit eu în clasa întâi ea era domnișoară și venea la lecții îmbrăcată în rochii de mătase și în pantofi cu toc. Era un model de eleganță, o țin minte până astăzi. Am avut parte de profesori dăruți de Dumnezeu”, a mai adăugat ea.

Interpreta se mândrește că s-a născut și a copilărit în Lozova datorită părinților săi, de la care a primit educație prin muncă, disciplină și respectarea tradițiilor sfinte. Potrivit ei, de la școală a primit o instruire foarte bună, având profesori bine pregătiți. Iar de la oamenii din sat a învățat tot de ce are nevoie un om pentru a trece prin viață.

Pentru conformitate:
Svetlana PARFENI

LOZOVA ÎN IMAGINI

Biserica din Lozova a fost construită de săteni pe la mijlocul secolului al XIX. Sfântul Nicolae este patronul bisericii din sat, iar hramul localității este sărbătorit pe 22 mai.

Foto: Lia Ciutac

Tămăduitoarea sufletului

Silvia Jucov este medic de familie și de mai bine de 35 de ani, Centrul de Sănătate i-a devenit a doua casă. Pasiunea pentru pediatrie a determinat-o să renunțe la Cernăuți, localitatea de baștină și să se stabilească într-un alt sat, aparent străin, dar pe care l-a îndrăgit de-a lungul timpului.

După ce a terminat facultatea de medicină din Chișinău (1978), a fost repartizată să lucreze în satul Lozova ca medic pediatru, iar soțul său ca medic traumatolog. Chiar dacă exista dorința de a se reîntoarce în Cernăuți, aceștia și-au urmat vocația.

O fire responsabilă, punctuală și foarte deschisă în comunicare, așa am cunoscut-o pe Silvia Jucov. Am găsit-o în cabinetul de lucru, acolo unde zilnic își așteaptă pacienții să le tămăduie durerile. Personalitatea ei se definește pe chipul care

Doamna Silvia Jucov la locul de muncă. Foto: Liliana Croitor

emană căldură și emoție atunci când vorbește de medicină și de sănătate. La ușa ei așteptau patru femei. Acestea mi-au povestit despre disponibilitatea și receptivitatea pe care o are Silvia Jucov, atunci când este la mijloc sănătatea unui om. „Acum poți intra la medic doar dacă ai programare, însă doamna Silvia ne iartă și ne ajută mereu”, spune Olga, una din paciente.

Sătenii spun că familia Jucov este foarte respectată în sat pen-

tru activismul și responsabilitatea pe care o au față de cetățenii comunei Lozova. Alți consăteni spun că ori de câte ori au avut nevoie de ajutor medical sau social, l-au găsit la familia Jucov.

Colegii de lucru o asemuiesc cu o sursă de energie. Tot ei spun că doamna Silvia este o fire veselă și foarte pozitivă. „Mai bună doctoresă ca această doamnă nu este în sat. Este un medic de la Dumnezeu, are și cunoștințe, are

perfecționări, are tot. Ea demult e la noi, a crescut un sat de oameni și a devenit un om respectat în sat”, spune Valentina, colega de lucru.

„Un medic nu lucrează doar în orele de program, în orice moment pot apărea solicitări de la pacienți, iar eu trebuie să fiu disponibilă să îi ajut. Adesea am solicitări care nu țin de domeniul medicinei, dar eu nu pot să refuz, nu pot să spun nu. Dacă pot să îi ajut cu o vorbă bună, cu un sfat, de ce să nu o fac?”, se întreabă doamna Jucov.

Silvia Jucov îi îndeamnă pe săteni să fie pozitivi și să se gândească la sănătatea lor, în ciuda problemelor cotidiene. Tot ea are și un principiu pe baza căruia și-a construit respectul în sat, „faci bine, la rău ajungi, dar când faci rău, la ce ajungi?”, adăugând că mereu se gândește la binele oamenilor. „Doar cu o localitate de cetățeni sănătoși putem construi un viitor în comunitate”, conchide ferm Silvia Jucov.

Liliana CROITOR

Studentii Școlii de Studii Avansate în Jurnalism, promoția 2016, la intrarea în satul Lozova. Foto: Petru Macovei

Stela Boico:

„Amplasarea satului Lozova în mijlocul naturii îi oferă acestuia o atmosferă pitorească. Ulițe curate, ogrăzi îngrijite și frumos amenajate, cu copaci în floare, am găsit în Lozova. Oamenii ne-au întâmpinat binevoitori și deschiși spre a ne povesti istorii și întâmplări. Sinceri în discuții, sătenii din Lozova prețuiesc bunătatea, respectul și onoarea”.

Iurii Botnarenco:

„Credeam că toate satele Moldovei sunt sărace, însă Lozova mi-a schimbat această părere. Am întâlnit o localitate cu gospodării frumoase, oameni deschiși și prietenoși. M-a surprins faptul că satul are servicii de taxi. După cum spun șoferii, călătoriile cu taxiul sunt destul de solicitate”.

Veronica Tabureanu:

„Pentru mine, călătoria în satul Lozova a fost o experiență foarte interesantă. Oamenii au fost primitori și deschiși spre comunicare. Datorită acestei călătorii am realizat încă o dată cât de frumos este să vorbești cu meșteri adevărați, iar discutând cu ei m-am simțit ca acasă”.

Irina Gușan:

„I-am văzut pe oameni îngrijorați de lucrurile care

se întâmplă în sat. I-am văzut dornici să vadă și să trăiască schimbări pe care le așteaptă de ani buni. Mi-ar plăcea să știu că vor acționa de sinistătător și că se vor implica în rezolvarea problemelor pe care le au”.

Ecaterina Mihalachi:

„Când am ajuns în satul Lozova am rămas plăcut surprinsă de faptul că oamenii sunt foarte receptivi. Dacă trebuie, merg cu tine în celălalt capăt al satului, doar ca să te ajute. Satul este foarte curat, cu case frumos amenajate și ogrăzi cu oameni gospodari”.

Petru Garcu:

«Поездка в село Лозова выдалась насыщенной и интересной. Было полезно пообщаться с жителями села, узнать судьбы успешных людей. Я был удивлен малому количеству заброшенных домов, ведь в последнее время наши села сильно опустели. Еще одной неожиданностью стали дома жителей села – уютные, чистые и аккуратные. При общении с людьми выяснилось, что у примэрии проблемы с транспарентностью и граждане не знают куда расстрачиваются бюджетные деньги».

Elena Furdul:

„Localnicii satului mi-au creat impresia unor oameni gospodari și binevoitori. Modestia și perseverența sunt o parte din valorile lozovenilor. Odată ajuns acolo, rămâi pur și simplu frapat de frumusețea priveliștilor și de autenticitatea peisajului rustic”.

Svetlana Parfeni:

„M-a impresionat faptul că mulți oameni din sat au spirit de antreprenori și dezvoltă ramura economică în localitate. Sătenii sunt primitori și deschiși în a povesti istorii din viață, dar și problemele cu care se confruntă. Am fost plăcut surprinsă să văd fântânile cu cumpănă care s-au păstrat în Lozova și care redau atmosfera de cândva a satelor din Moldova”.

Liliana Croitor:

„Oameni gospodari, receptivi și deschiși în comunicarea cu străinii. Așa i-am găsit pe lozoveni. Deși erau preocupați cu lucrurile casnice, oamenii și-au găsit timp și pentru noi. M-a impresionat această localitate prin oameni gospodari, casele îngrijite, porțile de lemn și multitudinea de flori pe care le aveau în ogradă și pe la porți”.

Lia Ciutac:

„La mijloc de primăvară, în ajunul sărbătorilor de Paști, satele din țara noastră se aseamănă cu furnicarele. Curățenia pe străzi, în grădină, în fața casei, vopsitul porților și văruiul copacilor sunt treburile în care i-am surprins pe lozoveni. Aș fi bucuroasă să văd că locuitorii îngrijesc și de locurile din apropierea curților, din drum. Pentru atmosfera și mediul curat este responsabil fiecare sătean în parte”.

Anastasia Pojoga:

„Am fost pentru prima oară în acest sat și chiar nu m-am așteptat ca în cele trei ore și jumătate petrecute aici, voi veni cu o desăgă de impresii pozitive. Lozova e un sat îngrijit și se vede că locuiesc în el oameni gospodari și primitori. Personajele din articolele mele s-au dovedit a fi ospitaliere și se părea că fiecare din ele ascunde o istorie a sa”.

Olimpia Begleța:

„Satul Lozova este foarte interesant. La aproape orice casă poți găsi povești impresionante și povestitori captivanți. Antreprenori, meșteri populari și oameni a căror nume este cunoscut în sat, este ceea ce caracterizează Lozova și sătenii săi. Cred cu certitudine că lozovenii au cu ce se mândri”.

Viorel Jardan: „În luna mai, vom începe reparația stadionului”

Președintele de onoare al Clubului de fotbal „Codru”, Viorel Jardan, a povestit despre planurile sale pentru echipa de fotbal, într-un scurt interviu pentru Școala de Studii Avansate în Jurnalism. De asemenea a vorbit despre situația sportului din Lozova.

— **Sunteți mulțumit de rezultatele echipei?**

— Pentru început rezultatele sunt modeste, dar bune. Au fost puncte pierdute nemeritat. Au fost meciuri când am câștigat la limită, am recuperat punctele. La moment suntem la mijlocul clasamentului – e un rezultat bun.

— **Ce scopuri are echipa?**

— În primul rând, ne gândim la evoluția echipei. În anul 2010 am jucat în campionatul sindicatelor, liga a patra. După aceasta am jucat în Divizia B timp de trei ani. Anul trecut noi am ocupat poziția secundă, ceea ce ne-a permis să promovăm în Divizia A. Vrem să nu ne oprim aici. Mai avem de muncit, avem nevoie de implicarea mai multor sponsori.

— **Cum vedeți perspectivele clubului în următorii ani?**

— În luna mai vom începe reparația stadionului, la capitolul gazon. La moment semănăm, facem un gazon de calitate superioară. La nivel de infrastructură, noi construim tribune, facem un mic teren pentru antrenamente, școala de copii, un bloc administrativ. Aceștia vor fi primii pași în viitor. Avem parteneriat cu școala sportivă din Strășeni.

— **Cine vor fi finanțatorii?**

— Dacă este vorba despre stadion, lucrările o să le facem cu sprijinul nostru. Sunt câțiva prieteni de-ai mei, plus contribuția semnificativă a Federației de Fotbal a Republicii Moldova.

— **În ce stare se află sportul din sat?**

— La un nivel mediu. La școală există secții de volei, baschet, șah, tenis de masă. Există echipă de fotbal pentru copii și juniori. Avem echipă în Divizia A și echipă în campionatul sindicatelor. În comparații cu alte zone aceasta este o reușită mare.

Petru GARCUI

rețete culinare

Plăcinte cu cozi de usturoi

În Republica Moldova în orice sat gospodinele fac plăcinte. În Lozova, însă, Maria Miron le prepară după o rețetă deosebită – cu cozi de usturoi.

„Au un gust deosebit. Această rețetă a fost un experiment reușit. Într-o zi când pregăteam tradiționalele plăcinte cu brânză și cartofi, la insistența nepotului, am hotărât să fac și una cu cozi de usturoi, care s-a dovedit a fi surprinzător de bună”, povestește femeia. În timp ce ne dezvăluia modul de preparare, gospodina și-a luat șortul și basmaua de la bucatărie, și-a suflecat mânecele, și-a făcut semnul crucii și s-a apucat de treabă. „De fiecare dată când pregătesc ceva, mă strădui să o fac cu dragoste și pace în suflet. Aluatul „simte” din ce mâini se va coace. El iese bun doar din inimă bună”, spune zâmbind lozoveanca.

Pentru aluat gospodina a adăugat într-un vas 1 kilogram de făină, două ouă, două linguri de ulei și un pic sare. Apoi se adaugă o cantitate mică de drojdie. Se frământă bine aluatul și se adaugă făină dacă este necesar. Trebuie să se obțină un aluat elastic care se lipește puțin de mâini. Din compoziția dată modelăm unsprezece bile de aluat și le lăsăm să se odihnească câteva minute. Pentru umplutură alegem în jur de șase cozi de usturoi, completăm cu cartofi fierți și piper negru.

Cu ajutorul sucitorului pregătim din aluatul elastic câteva foi, pe care, ulterior, se presară umplutura, apoi se modelează plăcintele. Se prăjesc la foc încet pe tigaie. Plăcintele multășteptate sunt gata!

Maria Miron vă urează poftă bună!

Anastasia POJOGA

**VIAȚA
LOZOVEI**

Echipe redacțională

Redactor-șef: Natalia GHETU
Redactor-stilizator: Olimpia BEGLEȚA
Machetator: Liliana CROITOR

Reporteri: Veronica TABUREANU,
Iurii BOTNARENCO, Lia CIUTAC,
Irina GUȘAN, Svetlana PARFENI,
Petru GARCUI, Elena FURDUI,

Ecaterina MIHALACHI,
Anastasia POJOGA.

Telefon: /+373/22 929440

Tipar executat la Tipografia Prag-3,
str. Petricani nr. 94
Tiraj: 1000 de exemplare

Ziarul este o publicație a Școlii de Studii Avansate în Jurnalism, destinată locuitorilor satului Lozova. Publicația face parte din cadrul cursului de Jurnalism Comunitar.